

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ: ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ
ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ
ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ: ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ

ΦΛΩΡΙΝΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

Φύλλο Εξέτασης

1.Επόπτης: _____

Βαθμός: _____

Υπογραφή: Ημερομηνία:

2.Δεύτερος Βαθμολογητής: _____

Βαθμός: _____

Υπογραφή: Ημερομηνία:

Γενικός Βαθμός:- _____

Ο/η συγγραφέας Κωστοπούλου Χριστίνα βεβαιώνει

Ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στις εργασίες τρίτων,όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Υπογραφή:

Ημερομηνία: 30/05/2023

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Abstract	5
Εισαγωγή	6
Αναδυόμενη Ενηλικίωση	6
Συντροφικές Σχέσεις των Αναδυόμενων Ενηλίκων	8
Συντροφικές σχέσεις και Ψυχική Ευημερία	10
Συντροφικές Σχέσεις και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	12
Σκεπτικό και Στόχος της Παρούσας Έρευνας	16
Μέθοδος	17
Συμμετέχοντες/ουσες	17
Μέσα συλλογής δεδομένων	17
Διαδικασία συλλογής δεδομένων	18
Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων	18
Ευρήματα	21
Επικοινωνία και Αλληλεπίδραση του Ζευγαριού	23
Η συμβολή των ΜΚΔ στην διαρκή και άμεση επικοινωνία του ζευγαριού.	23
Η απρόσωπη επικοινωνία του ζευγαριού στα ΜΚΔ	25
Προβολή της Σχέσης στα ΜΚΔ	27
Αυξημένες προσδοκίες για τη συντροφική σχέση	27
Υπερβολική προβολή της σχέσης	28
“Προστασία” της σχέσης μέσω της προβολής της στα ΜΚΔ	30
Ζήλια και Συγκρούσεις Ανάμεσα στο Ζευγάρι	31
Η ζήλια και οι διαμάχες ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας του/της συντρόφου στα ΜΚΔ.	31
Ο ρόλος των ατομικών διαφορών στην ζήλια	32
Αποξένωση και Απομάκρυνση από τον/την Σύντροφο	33
Τα ΜΚΔ ως υποκατάστατο της διαπροσωπικής επικοινωνίας	34
Προσκόλληση στα ΜΚΔ	35
Απιστία και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	36
Η απιστία στη σχέση με τη χρήση των ΜΚΔ	36
Τα κίνητρα για την απιστία με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.	38
Συζήτηση	40
Περιορισμοί	48
Μελλοντικές Έρευνες	48
Βιβλιογραφία	50
Παράρτημα Α	55
Παράρτημα Β	57
Παράρτημα Γ	58

Περίληψη

Η αναδυόμενη ενηλικίωση είναι ένα αναπτυξιακό στάδιο το οποίο εκτείνεται από τα 18 έως τα 29 έτη και διαφοροποιείται από την εφηβεία και την ενήλικη ζωή. Κατά το στάδιο αυτό μια από τις βασικότερες ανησυχίες των ατόμων αφορά το θέμα των συντροφικών σχέσεων, το οποίο σχετίζεται και με την γενικότερη ψυχική ευημερία τους. Οι σχέσεις των σημερινών αναδυόμενων ενηλίκων, φαίνεται επίσης να συνδέονται με την χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ). Η παρούσα ποιοτική έρευνα είχε ως στόχο να διερευνήσει τις απόψεις των αναδυόμενων ενηλίκων σχετικά με την χρήση των ΜΚΔ στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων. Για την συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκαν ήμι- δομημένες συνεντεύξεις σε ένα δείγμα 20 ατόμων (12 γυναίκες και 8 άνδρες) και ύστερα ακολούθησε η Θεματική Ανάλυση του περιεχομένου τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν τη διαμόρφωση 5 κεντρικών θεμάτων: 1) Επικοινωνία και αλληλεπίδραση του ζευγαριού, 2) Προβολή της σχέσης στα ΜΚΔ, 3) Ζήλια και συγκρούσεις ανάμεσα στο ζευγάρι, 4) Αποξένωση και απομάκρυνση από τον/την σύντροφο και 5) Απιστία και τα ΜΚΔ. Καταλήγοντας, μέσα από τα συγκεκριμένα θέματα υποστηρίχθηκε ότι η χρήση των ΜΚΔ αν και έχει αρκετά οφέλη για το πλαίσιο μιας σχέσης, παρουσιάζει ταυτόχρονα σοβαρούς κινδύνους για την ποιότητα της, οι οποίοι είναι σημαντικό να αποφευχθούν.

Λέξεις-κλειδιά: Αναδυόμενη ενηλικίωση, Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Συντροφικές σχέσεις

Abstract

Emerging adulthood is a stage of human development ranging from 18 to 29 years old and it differs both from adolescence and from adult life. During this developmental stage one of the main concerns of the person refers to the issue of romantic relationships, which appears to be related to a person's overall mental well-being. Today's emerging adult's relationships seem to also be linked to the use of social media. The present qualitative research aimed to explore the views of emerging adults regarding the use of social media in the context of romantic relationships. To collect the data, semi-structured interviews were carried out to a sample of 20 people (12 women and 8 men) and then the Reflexive Thematic Analysis of their content followed. The results of this research highlighted the formation of 5 central themes: 1) Communication and interaction of the couple, 2) Projection of the relationship on social media, 3) Jealousy and conflicts between the couple, 4) Alienation and distance from the partner and 5) Infidelity and social media. Concluding, through these specific themes it was argued that although the use of social media has several benefits for a relationship, it presents at the same time serious risks for its quality, which are important to avoid.

Key-words: Emerging adulthood, Social media, Romantic relationships

Εισαγωγή

Οι νέοι άνθρωποι σήμερα βιώνουν διάφορες πτυχές της ζωής τους με διαφορετικό τρόπο σε σύγκριση με το παρελθόν. Οι κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές, ο εκσυγχρονισμός των απόψεων και των θεσμών αλλά και η ένταξη των νέων τεχνολογιών στην ζωή των νέων έχουν προκαλέσει την εμφάνιση ενός νέου σταδίου ανάπτυξης, της αναδυόμενης ενηλικίωσης. Η περίοδος αυτή στη ζωή του ατόμου εμπεριέχει αρκετές μεταβάσεις, πρωτόγνωρες εμπειρίες αλλά ταυτόχρονα και ορισμένους προβληματισμούς. Ένα βασικό θέμα που απασχολεί τα άτομα κατά την περίοδο αυτή είναι η αγάπη και ειδικότερα οι συντροφικές σχέσεις, οι οποίες διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στην ψυχική ευημερία του ατόμου. Ο τομέας των σχέσεων, με τη σειρά, του φαίνεται να έχει υποστεί αρκετές αλλαγές τα τελευταία έτη. Μια από τις πιο σημαντικές, αν όχι η σημαντικότερη, προκύπτει από την ένταξη των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) στην ζωή του ζευγαριού και στην καθημερινή αλληλεπίδραση των δύο συντρόφων. Μάλιστα, τα ΜΚΔ φαίνεται να έχουν πολλαπλές επιδράσεις στις συντροφικές σχέσεις τόσο θετικές όσο και αρνητικές.

Αναδυόμενη Ενηλικίωση

Ο όρος *αναδυόμενη ενηλικίωση*, ο οποίος παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 2000 από τον Jeffrey Arnett, περιγράφει το αναπτυξιακό στάδιο που διαρκεί από τα 18 μέχρι και τα 29 έτη και διαφοροποιείται από αυτό της ενήλικης ζωής (Arnett et al., 2014). Η αναδυόμενη ενηλικίωση αποτελεί μια περίοδο στη ζωή του ατόμου, η οποία χαρακτηρίζεται από την εξερεύνηση της ταυτότητάς του, την αστάθεια, την έμφαση στον εαυτό, το αίσθημα ότι βρίσκεται ανάμεσα στην εφηβεία και την ενηλικίωση και, τέλος, μια αισιοδοξία για τις πιθανές πορείες που μπορεί να ακολουθήσει στη ζωή του (Reifman et al., 2007).

Επιπρόσθετα, ο Arnett υποστηρίζει ότι η *αναδυόμενη ενηλικίωση* συνιστά ένα εξολοκλήρου καινούργιο αναπτυξιακό στάδιο και διαφοροποιείται από άλλους όρους όπως: νεότητα, μετάβαση από την εφηβεία στην ενηλικίωση, νεαρή ενήλικη ζωή (Arnett, 2007). Ειδικότερα, αναφέρει ότι οι ζωές των νέων ατόμων έχουν διαφοροποιηθεί αρκετά τα τελευταία πενήντα χρόνια στις βιομηχανοποιημένες κοινωνίες. Οι αλλαγές αυτές αφορούν την ευρύτερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την απελευθέρωση σε θέματα που αφορούν τις προγαμιαίες σεξουαλικές σχέσεις, τη συγκατοίκηση και μια πιο αργή ένταξη στον έγγαμο βίο

και την απόκτηση παιδιών. Συνεπώς, λόγω των αλλαγών αυτών, προτείνει ότι αναδύεται ένα νέο αναπτυξιακό στάδιο και μια νέα ορολογία για να το περιγράψει κρίνεται απαραίτητη (Arnett, 2007).

Επιπλέον, η αναδύομενη ενηλικίωση μπορεί να θεωρηθεί μια περίοδος μεταβάσεων και ανοιχτών επιλογών. Τα νεαρά άτομα που διανύουν το στάδιο αυτό διαφοροποιούνται ως προς τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πορείες που μπορούν να ακολουθήσουν. Άλλα άτομα εργάζονται σε πλήρη απασχόληση, άλλοι ασχολούνται αποκλειστικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευσή τους και άλλοι συνδυάζουν εργασία μερικής απασχόλησης με την εκπαίδευση. Επίσης, οι νέοι έρχονται αντιμέτωποι και με σημαντικές αλλαγές επαγγελματών (Arnett et al., 2014). Κατά τις ηλικίες 18- 29 αναφέρεται ότι τα νεαρά άτομα στις ΗΠΑ αλλάζουν κατά μέσο όρο 8 επαγγέλματα, τα περισσότερα από οποιαδήποτε άλλη περίοδο της ζωής τους. Μια τέτοια αστάθεια είναι πιθανό να σχετίζεται και με την εξερεύνηση της ταυτότητας τους. Οι νέοι όμως, φαίνεται να αντιμετωπίζουν την αστάθεια αυτή σε μεγάλο βαθμό με οπτιμισμό καθώς το 89% σε σύνολο 1029 Αμερικανών φαίνεται να συμφωνεί με την εξής δήλωση: “Είμαι βέβαιος ότι τελικά θα πάρω αυτό που θέλω από τη ζωή” (Arnett et al., 2014).

Ωστόσο, κάτι που αξίζει να τονιστεί, είναι το γεγονός ότι παρά την αισιοδοξία που διακατέχει πολλούς αναδύομενους ενήλικες κατά το αναπτυξιακό αυτό στάδιο, για άλλους πρόκειται περισσότερο για μια περίοδο προκλήσεων και μεγάλης αβεβαιότητας. Συγκεκριμένα, παρόλο που κατά την αναδύομενη ενηλικίωση ορισμένα άτομα βιώνουν μια αυξημένη ευημερία, ταυτόχρονα η ηλικία αυτή μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για μια αγχώδη ή καταθλιπτική διαταραχή για άλλους ανθρώπους (Schwartz, 2016). Ειδικότερα, η ψυχοπαθολογία που έχει ως εναρκτήρια περίοδο την αναδύομενη ενηλικίωση σχετίζεται με πολλούς παράγοντες κινδύνου όπως: τις δύσκολες οικογενειακές συνθήκες, τα κοινωνικά μειονεκτήματα, το διαζύγιο, τις πολλαπλές αλλαγές και μετακινήσεις της οικογένειας. Η ελλιπής στήριξη από ορισμένα κοινωνικά πλαίσια (π.χ τριτοβάθμια εκπαίδευση) και οι δυσλειτουργικές σχέσεις με τους γονείς κατά τη διάρκεια της αναδύομενης ενηλικίωσης ενδεχομένως να συνεισφέρουν στην αστάθεια αυτή, με αποτέλεσμα να εντείνονται οι συναισθηματικές και διαπροσωπικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε αυτή την μεταβατική περίοδο της ζωής τους (Halfon et al., 2018).

Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ότι καθώς τα άτομα αποκτούν αυτονομία από τις οικογένειες τους, ενδέχεται να έρθουν σε επαφή με πλαίσια και σχέσεις που να επηρεάσουν είτε με αρνητικό ή με θετικό τρόπο την πορεία της ζωής τους. Για παράδειγμα, η έναρξη μιας

σταθερής συντροφικής σχέσης μπορεί να αντισταθμίσει τα αποτελέσματα μιας προηγούμενης δυσλειτουργίας στα πλαίσια της οικογένειας. Αντίστοιχα, η εμπλοκή με φίλους που έχουν παρορμητική συμπεριφορά και παίρνουν ρίσκα μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες για προβληματικά αποτελέσματα, ανεξάρτητα από το οικογενειακό υπόβαθρο (Schwartz, 2016).

Όπως φαίνεται, λοιπόν, από την βιβλιογραφία τα άτομα σήμερα βιώνουν με διαφορετικό τρόπο τις ηλικίες 18-29 σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες. Η περίοδος αυτή ενδέχεται για κάποιους να χαρακτηρίζεται από κινητικότητα και νέες ευκαιρίες, ενώ για άλλους να συνδέεται περισσότερο με τρομακτικές αλλαγές και δυσκολίες. Αυτό που φαίνεται να ισχύει γενικότερα είναι ότι τα άτομα καλούνται να περάσουν από νέα περιβάλλοντα, να αναπτύξουν νέες δεξιότητες, να γνωρίσουν άτομα και να δημιουργήσουν καινούργιες σχέσεις (κοινωνικές αλλά και συντροφικές). Ειδικότερα, όσον αφορά τον τομέα των συντροφικών σχέσεων που αποτελεί μια βασική πρόκληση της αναπτυξιακής αυτής περιόδου, οι νέοι σήμερα ζουν σε συνθήκες που τους επιτρέπουν να εξερευνήσουν αρκετά τις προτιμήσεις τους και να διαμορφώσουν είτε σχέσεις δέσμευσης ή πιο ανοικτές σχέσεις.

Συντροφικές Σχέσεις των Αναδύομενων Ενηλίκων

Μια σπουδαία διαφοροποίηση στον τρόπο με τον οποίο οι νέοι άνθρωποι βιώνουν τις συντροφικές σχέσεις γίνεται εμφανής τα τελευταία χρόνια, γεγονός που φαίνεται να οφείλεται σε έναν συνδυασμό παραγόντων (Kansky, 2018). Ειδικότερα, οι σχέσεις των αναδύομενων ενηλίκων σήμερα -όπως και άλλες πτυχές της ζωής τους- έχουν αποκτήσει διαφορετική μορφή και χαρακτηριστικά με βάση τις σχετικά πρόσφατες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις και τον εκσυγχρονισμό των πεποιθήσεων των ατόμων των νεώτερων γενεών. Αρχικά, οι συντροφικές σχέσεις κατά την αναπτυξιακή αυτή περίοδο χαρακτηρίζονται από αστάθεια και έλλειψη δέσμευσης. Συγκεκριμένα, τα στατιστικά στοιχεία σε πληθυσμούς νέων Αμερικανών δείχνουν ότι στις ηλικίες των 25-29 ετών το ποσοστό των παντρεμένων ανδρών έχει μειωθεί από 82% σε 52% και αντίστοιχα των παντρεμένων γυναικών από 88% σε 65%, ξεκινώντας από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα και κυρίως από την δεκαετία του 1970 και μετά (Shulman & Connolly, 2013).

Αυτό είναι πιθανό να οφείλεται στη γενικότερη κινητικότητα και μεταβατικότητα των νέων σήμερα που κυριαρχεί και σε άλλους τομείς της ζωής τους εκείνη την περίοδο, όπως οι σπουδές και η επαγγελματική ζωή (Connolly et al., 2014). Σύμφωνα με τους Ranta et al. (2014), τα νεαρά άτομα εστιάζουν περισσότερο στους εκπαιδευτικούς, εργασιακούς και

οικονομικούς στόχους κατά την αναπτυξιακή αυτή περίοδο σε σύγκριση με τον τομέα των σχέσεων, ο οποίος αν και αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες των νέων, δεν έχει την ίδια βαρύτητα με την εκπαιδευτική κατάρτιση, την επαγγελματική αποκατάσταση και τις οικονομικές απολαβές (Ranta et al., 2014). Μάλιστα, αναφορικά με τον ερωτικό/σεξουαλικό τομέα, οι αναδυόμενοι ενήλικες φαίνεται να προτιμούν εκείνη την περίοδο της ζωής τους περιστασιακές σεξουαλικές συννευρέσεις, γεγονός που συνάδει με τη γενικότερη σχεσιακή αστάθεια που επικρατεί σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα (Shulman & Connolly, 2013) και ενδεχομένως να τους επιτρέπει να αφιερώσουν παραπάνω χρόνο σε άλλες εκπαιδευτικές/επαγγελματικές προτεραιότητες.

Άλλα άτομα, ωστόσο, είναι πιθανό να επιλέξουν τη διαμόρφωση μιας σταθερής σχέσης και μάλιστα τη συγκατοίκηση με τον/την σύντροφό τους κατά την περίοδο αυτή. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους Chandra et al. (όπ. αναφ. στο Shulman & Connolly, 2013) το 43% των γυναικών στις ΗΠΑ έχουν συγκατοικήσει τουλάχιστον μια φορά με έναν σύντροφο μέχρι την ηλικία των 24 ετών. Αν και παλαιότερα η συγκατοίκηση με τον/την σύντροφο θεωρούνταν ως ένα βήμα της σταδιακής πορείας του ζευγαριού του προς τον γάμο, σήμερα φαίνεται τα νεαρά ζευγάρια να μην συζητάνε για να προχωρήσουν προς την συγκατοίκηση και το βήμα αυτό να προκύπτει περισσότερο αβίαστα, καθώς το ένα από τα δύο άτομα μένει κάποιες νύχτες στον/στην σύντροφο και σιγά σιγά μεταφέρει και κάποια από τα πράγματα του. Η σταδιακή αυτή μετάβαση στη συγκατοίκηση φαίνεται να προσφέρει περισσότερη άνεση και να αποτελεί μια βολική εναλλακτική επιλογή των νεαρών ζευγαριών αντί για την πιο παραδοσιακή και τυπική μορφή δέσμευσης (Shulman & Connolly, 2013).

Επιπλέον, οι αναδυόμενοι ενήλικες τείνουν να διαμορφώνουν συντροφικές σχέσεις με άτομα τα οποία είναι συμβατά με τους ίδιους σε προσωπικό επίπεδο σε αντίθεση με την εστίαση που δινόταν στην έγκριση από τις ομάδες συνομηλίκων κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Σε αυτήν την αναπτυξιακή περίοδο, οι συντροφικές σχέσεις απομακρύνονται από τα πλαίσια των ομάδων αυτών και η αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο συντρόφων λαμβάνει μια δυαδική μορφή, καθώς τα άτομα επιλέγουν να περνούν μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα μεταξύ τους. Ως αποτέλεσμα, κατά την αύξηση αυτής της δυαδικής αλληλεπίδρασης δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες ώστε να γίνουν περισσότερο αισθητές οι επιρροές της σχέσης γονέα-παιδιού που διαθέτει ο καθένας (Connolly et al., 2014).

Εξάλλου, κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση τα άτομα εξερευνούν τον τομέα των συντροφικών σχέσεων ενώ ακόμα βρίσκονται στα πλαίσια της οικογένειάς τους, με την οποία

οι περισσότεροι ακόμη συγκατοικούν (Díez et al., 2019). Επιπρόσθετα, η ποιότητα της σχέσης μεταξύ των αναδυόμενων ενηλίκων και των γονέων τους φαίνεται να επηρεάζει την ποιότητα των σχέσεων που ενδέχεται να βρίσκονται σε εκείνο το χρονικό διάστημα της ζωής τους (Connolly et al., 2014). Στην έρευνα των Díez et al., (2019) αναφέρεται η συσχέτιση μεταξύ των οικογενειακών σχέσεων και του αγχώδους ή αποφευκτικού τύπου δεσμού στις συντροφικές σχέσεις των νέων ατόμων.

Αναλυτικότερα, τονίζεται ότι ο αντιλαμβανόμενος γονικός έλεγχος (τόσο ο συμπεριφορικός όσο και ο ψυχολογικός) έχει θετική συσχέτιση και με τους δύο τύπους δεσμού που προαναφέρθηκαν. Αντίθετα, η οικογενειακή υποστήριξη και ζεστασιά βρέθηκε ότι συσχετίζονται αρνητικά με την αγχώδη και την αποφευκτική συμπεριφορά στις ενήλικες σχέσεις (Díez et al., 2019). Επομένως, αυτό που γίνεται αντιληπτό είναι ότι οι συντροφικές σχέσεις των αναδυόμενων ενηλίκων επηρεάζονται σε ένα βαθμό από τις σχέσεις που υπάρχουν στο οικογενειακό περιβάλλον του κάθε συντρόφου και η καλή ή κακή ποιότητα τους ενδέχεται να διαμορφώνεται με βάση αυτό.

Συνοψίζοντας, οι συντροφικές σχέσεις των νεαρών ατόμων σήμερα έχουν αλλάξει σημαντικά. Η δέσμευση εξαρτάται από τις ατομικές προτεραιότητες και προτιμήσεις και μπορεί να λάβει διαφορετικές μορφές. Συγκεκριμένα, ο σημερινός πληθυσμός των αναδυόμενων ενηλίκων έχει αποστασιοποιηθεί από τον θεσμό του γάμου και τείνει να έχει πιο ευέλικτες και ελεύθερες σχέσεις και να δίνει μεγαλύτερη έμφαση σε ατομικούς στόχους. Ωστόσο, οι δυαδικές σχέσεις συνεχίζουν να έχουν μεγάλη αξία για τα άτομα κατά την αναπτυξιακή αυτή περίοδο και συχνά φαίνεται να ακολουθούν πρότυπα αλληλεπίδρασης που πηγάζουν από την οικογένεια, η οποία εξακολουθεί να διαδραματίζει ενεργό ρόλο και στην ενήλικη ζωή των ατόμων.

Συντροφικές σχέσεις και Ψυχική Ενημερία

Οι συντροφικές σχέσεις υποστηρίζεται ότι έχουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη ζωή ενός αναδυόμενου ενήλικα. Σύμφωνα με τους Belu et al. (2016), οι περισσότεροι νέοι έχουν ήδη διαμορφώσει μια συντροφική σχέση μέχρι να διανύσουν το 20ο έτος της ζωής τους. Υποστηρίζεται, επίσης, μέσα από την έρευνα του Tolman (οπ. αναφ. στο Belu et al., 2016) που πραγματοποιήθηκε σε φοιτητές πανεπιστημίου, ότι το 95% των συμμετεχόντων έχει απορρίψει κάποιο άτομο που ήταν ερωτευμένο μαζί τους και το 93% έχουν απορριφθεί οι ίδιοι από ένα άλλο άτομο. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι η συντριπτική πλειοψηφία των

αναδυόμενων ενηλίκων έχει βιώσει από την αρχή της αναπτυξιακής αυτής περιόδου εμπειρίες που σχετίζονται με τις συντροφικές σχέσεις είτε αυτές είναι θετικές είτε αρνητικές και έχει εξοικειωθεί με αυτές.

Επιπρόσθετα, ο τομέας αυτός φαίνεται, επίσης, να επηρεάζει ιδιαίτερα την ψυχολογική και τη σωματική υγεία αλλά και τη γενικότερη ευημερία του ατόμου (Gómez-López et al., 2019). Συγκεκριμένα, η “ποιότητα της σχέσης” συνδέεται με τον βαθμό στον οποίο οι δύο σύντροφοι αισθάνονται θετικά ή αρνητικά για τη σχέση. Είναι ουσιαστικά η αξιολόγηση που κάνει ένα άτομο για τη σχέση του. Περιλαμβάνει την εστίαση στη σχέση σαν οντότητα, στα μοτίβα αλληλεπίδρασης ενός ατόμου, στις συγκρίσεις και στις αντιθέσεις μεταξύ των ατόμων σε μια σχέση. Επίσης, εμπεριέχει εσωτερικές αναπαραστάσεις και συνειδητούς αναστοχασμούς για τη συγκεκριμένη σχέση (Farooqi, 2014).

Σύμφωνα με τους Clark και Grote (όπ. αναφ. στο Farooqi, 2014) οι σχέσεις που ευνοούν την ατομική ευημερία φαίνεται να παρουσιάζουν και υψηλότερη ποιότητα. Το αντίστροφο ισχύει επίσης, καθώς υπάρχουν συγκεκριμένες διαστάσεις μιας συντροφικής σχέσης που συνδέονται με την ευημερία ενός ατόμου. Η ικανοποίηση από την τρέχουσα κατάσταση και ποιότητα της σχέσης, η σεξουαλική ικανοποίηση, η αγάπη και το είδος του δεσμού φαίνεται να αποτελούν ορισμένες από τις σημαντικότερες διαστάσεις και γι’ αυτό κρίνεται απαραίτητο να διερευνηθεί ο ρόλος που διαδραματίζουν (Kansky, 2018).

Αρχικά, η ικανοποίηση των συντρόφων από την ποιότητα της σχέσης έχει συνδεθεί με υψηλότερα επίπεδα υποκειμενικής ευμάρειας ανεξάρτητα από την κατάσταση της σχέσης. Συγκεκριμένα, τονίζεται η σύνδεση μεταξύ της ικανοποίησης από την σχέση με τα υψηλότερα επίπεδα ευτυχίας, ικανοποίησης από την ζωή και θετικών συναισθημάτων. Η ικανοποίηση με την κατάσταση της σχέσης (status) φαίνεται επίσης να συσχετίζεται θετικά με την ικανοποίηση από την ποιότητα της, ανεξάρτητα από το ποια είναι η κατάσταση αυτή. Ωστόσο, φαίνεται το status να σχετίζεται περισσότερο με το ιδεαλιστικό παρά με το πραγματικό. Δηλαδή, οι αντιλήψεις για τον σύντροφο ενδέχεται να επηρεάζονται από τη μεροληψία θετικότητας όσον αφορά τις περιπτώσεις υψηλής ικανοποίησης από τη σχέση (Kansky, 2018).

Μια άλλη πτυχή της σχέσης που συσχετίζεται με τη γενικότερη ευημερία των αναδυόμενων ενηλίκων είναι η σεξουαλική ικανοποίηση. Έρευνες δείχνουν ότι αλλαγές στην σεξουαλική ικανοποίηση σε ανύπαντρα ζευγάρια συνδέονται με την ικανοποίηση από την σχέση, την

αγάπη και τη δέσμευση στον σύντροφο. Η ικανοποίηση στον σεξουαλικό τομέα αντίστοιχα βασίζεται στην επικοινωνία και στη σεξουαλική έκφραση. Επομένως, όταν αυτά τα στοιχεία απουσιάζουν ή σταδιακά χάνονται σε μια σχέση, φαίνεται να επηρεάζεται αρνητικά η οικειότητα στο ζευγάρι. Πέρα, όμως, από την οικειότητα οι συχνές συγκρούσεις και η επιθετικότητα φαίνεται να επηρεάζουν την ατομική ευημερία όπως εκφράζεται από τα υψηλότερα ποσοστά άγχους, κατάθλιψης και χρήσης ουσιών (Kansky, 2018).

Άλλες ιδιότητες μιας σχέσης που επηρεάζουν την ευζωία του ατόμου είναι το είδος δεσμού και η αγάπη. Αρχικά, η ασφαλής προσκόλληση έχει συνδεθεί με υψηλότερα επίπεδα υποκειμενικής ευημερίας, ενώ τα ανασφαλή είδη προσκόλλησης (δηλαδή, η αποφευκτική και η αγχώδης) σχετίζονται αρνητικά με την ευημερία. Η αγάπη, ο ρομαντισμός και η οικειότητα φαίνεται να συσχετίζονται θετικά με την ευημερία, αν και η συσχέτιση αυτή φαίνεται να είναι υψηλότερη στις γυναίκες παρά στους άνδρες (Kansky, 2018). Ανακεφαλαιώνοντας, τόσο το status όσο και άλλες ιδιότητες της σχέσης φαίνεται να επηρεάζουν είτε θετικά είτε αρνητικά τη σωματική και ψυχική υγεία ενός ατόμου και ως επακόλουθο αυτού να συνδέονται άρρηκτα με την γενικότερη ευημερία του (Kansky, 2018).

Συντροφικές Σχέσεις και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

Ένα στοιχείο που διαφοροποιεί τα νεαρά άτομα σήμερα σε σύγκριση με το παρελθόν είναι η ένταξη των νέων τεχνολογιών στη μεταξύ τους καθημερινή επικοινωνία, καθώς οι σύγχρονοι αναδυόμενοι ενήλικες ανήκουν σε μια γενιά η οποία έχει εξοικειωθεί με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) από την παιδική ηλικία. Γι' αυτό το λόγο, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό να διερευνηθεί ο ενδεχόμενος ρόλος που τα ΜΚΔ διαδραματίζουν στις συντροφικές σχέσεις. Ειδικότερα, καθώς η χρήση τους αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς, αναδύονται ερωτήματα σχετικά με το πώς τα ΜΚΔ γίνονται αναπόσπαστο κομμάτι των συντροφικών σχέσεων των σημερινών αναδυόμενων ενηλίκων (LeFebvre, Blackburn & Brody, 2015) και σχετικά με τον αντίκτυπο που μπορεί να έχουν στο συγκεκριμένο πλαίσιο, επηρεάζοντας ευρύτερα την ευζωία των νεαρών ενηλίκων.

Συγκεκριμένα, η υπάρχουσα βιβλιογραφία προτείνει ότι με την ένταξη των ΜΚΔ στην καθημερινότητα των νεαρών ατόμων, έχουν μεταβληθεί αρκετά οι δυναμικές που επικρατούσαν παλαιότερα σε μια συντροφική σχέση και έχουν εμφανιστεί νέα ζητήματα που μέχρι πρόσφατα δεν απασχολούσαν ένα ζευγάρι (Delle et al., 2022). Σύμφωνα με τους Delle et al. (2022), τα ζητήματα αυτά αφορούν μια πληθώρα νέων φαινομένων όπως η σχετική με

τα ΜΚΔ σύγκρουση και ζήλια αλλά και η λήξη μιας σχέσης είτε μέσω είτε εξαιτίας των ΜΚΔ (διαδικτυακός χωρισμός, απιστία μέσω των ΜΚΔ). Φαίνεται, λοιπόν, ότι παρόλο που τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν σε δύο συντρόφους τη δυνατότητα να διατηρήσουν μια επαφή -ιδίως σε πλαίσια σχέσεων εξ' αποστάσεως- η χρήση τους ενδέχεται επίσης να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην ποιότητα της σχέσης (Rahaman, 2015) αλλά και ευρύτερα στην ικανοποίηση των ατόμων από αυτή.

Ειδικότερα, σε πρώτο επίπεδο κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό να αναφερθεί ο τρόπος με τον οποίο τα ΜΚΔ συμβάλλουν στη διατήρηση μιας σχέσης - τόσο γεωγραφικά κοντινής όσο και εξ' αποστάσεως. Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα των Billedo et al. (2015), που απευθυνόταν σε ένα δείγμα χρηστών του Facebook που βρίσκονταν είτε σε γεωγραφικά κοντινές είτε σε εξ' αποστάσεως σχέσεις και είχε μέσο όρο ηλικίας τα 23 έτη, η διατήρηση μιας σχέσης δεν περιλαμβάνει μόνο συμπεριφορές που συνεισφέρουν στην διατήρηση της επικοινωνίας μεταξύ δύο συντρόφων αλλά και απόπειρες που έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν την ικανοποίηση από τη σχέση (Billedo et al., 2015).

Για τη διατήρηση μιας λειτουργικής/ υγιούς σχέσης ενός ζευγαριού πραγματοποιούνται τόσο συνειδητές πράξεις (στρατηγικές προσπάθειες) όσο και καθημερινές συμπεριφορές που δεν αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού αλλά λειτουργούν περισσότερο βοηθητικά ως προς αυτόν (προσπάθειες ρουτίνας) (Billedo et al., 2015). Σε ένα ζευγάρι που έχει σχέση εξ' αποστάσεως, για παράδειγμα, το να στείλει ο ένας από τους δύο συντρόφους το μήνυμα “Σ’ αγαπώ” αποτελεί μια στρατηγική προσπάθεια, ενώ αντίστοιχα το να κοινοποιήσει μια ανάρτηση με τις σκέψεις που έκανε τη δεδομένη στιγμή αποτελεί μια προσπάθεια ρουτίνας. Μάλιστα, τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έδειξαν ότι τα ζευγάρια σε σχέσεις εξ αποστάσεως εκφράζουν περισσότερο αυτές τις συμπεριφορές διατήρησης μέσω των ΜΚΔ σε σχέση με αυτά που βρίσκονται γεωγραφικά κοντά (Billedo et al., 2015) .

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την έρευνα των Cole et al. (2018), που ήταν επίσης ποσοτική και απευθυνόταν σε προπτυχιακούς φοιτητές, υπάρχουν συγκεκριμένες δραστηριότητες στα ΜΚΔ και ειδικότερα στο Facebook που φαίνεται να συσχετίζονται με την αυξημένη ικανοποίηση από τη σχέση. Μια από αυτές τις δραστηριότητες περιλαμβάνει τη δημοσιοποίηση της σχέσης στα ΜΚΔ τόσο με τη χρήση του status “σε σχέση” στο Facebook αλλά και τον ορισμό μιας φωτογραφίας του ζευγαριού ως φωτογραφίας προφίλ (Cole et al., 2018). Τα παραπάνω υποστηρίζονται και από την ποσοτική μελέτη των Steers et al. (2016), οι οποίοι προσθέτουν ότι η κοινοποίηση της σχέσης στο Facebook θεωρείται ότι εν μέρει

ευθύνεται για τον συσχετισμό μεταξύ της αυθεντικότητας της σχέσης και της ποιότητας της. Αυτό ενδέχεται να προκύπτει από το γεγονός ότι όσο περισσότερο τα άτομα εκτιμούν την αυθεντικότητα της σχέσης τους - τόσο όταν αυτή παρουσιάζεται εξωτερικά στους άλλους όσο και στο πλαίσιο της ίδιας της σχέσης- τόσο περισσότερο πιθανό είναι να κάνουν τα άτομα διαδικτυακές δημόσιες δηλώσεις για τον εαυτό τους ως μέρος της σχέσης, γεγονός που με τη σειρά του ενδέχεται να συσχετίζεται θετικά με την ποιότητα της σχέσης (Steers et al., 2016).

Ωστόσο, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η ραγδαία ενσωμάτωση τους στα πλαίσια μιας συντροφικής σχέσης είναι πιθανό να προκαλούν φαινόμενα τα οποία συσχετίζονται αρνητικά με την ικανοποίηση και την ποιότητα της σχέσης. Αρχικά, ένα φαινόμενο που φαίνεται να εμφανίζεται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια στις αλληλεπιδράσεις μέσω των ΜΚΔ είναι το λεγόμενο “ghosting”. Σύμφωνα με την ποιοτική έρευνα των LeFebvre et al. (2019), ο όρος αυτός αναφέρεται στο φαινόμενο της “εξαφάνισης” ενός ατόμου από τα πλαίσια των ΜΚΔ και στη διακοπή της αλληλεπίδρασης με ένα ή περισσότερα άτομα, το οποίο έχει κάνει την εμφάνιση του και στις διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις μεταξύ δύο ερωτικών συντρόφων στα ΜΚΔ. Συγκεκριμένα, η έρευνα είχε ως στόχο τη διερεύνηση των απόψεων των αναδυόμενων ενηλίκων για το τον ορισμό του ghosting, τον λόγο και τον τρόπο που πραγματοποιείται.

Αυτό που υποστηρίζουν τα ευρήματα είναι ότι καθώς τα ΜΚΔ αποκτούν μεγαλύτερο ρόλο τόσο στη δημιουργία, τη διατήρηση όσο και στη λήξη μιας σχέσης των αναδυόμενων ενηλίκων, το ghosting αλλά και άλλες έμμεσες, αποφευκτικές και αυτό-προσανατολισμένες τακτικές χωρισμού τείνουν να χρησιμοποιούνται από αυτήν την ηλικιακή ομάδα. Επιπλέον, αυτός ο τρόπος χωρισμού φαίνεται να αποτελεί μια μέθοδο, όπου επιτρέπει την εξαφάνιση χωρίς προειδοποίηση και την αποφευκτική συμπεριφορά (LeFebvre et al., 2019). Ένα ακόμη στοιχείο όμως που χρειάζεται να τονιστεί είναι ότι η τακτική αυτή δεν εφαρμόζεται αποκλειστικά με σκοπό την άμεση λήξη μιας σχέσης, καθώς στην έρευνα των LeFebvre et al. (2019) τονίστηκε ότι υπάρχει το ενδεχόμενο ένα άτομο να χρησιμοποιεί το ghosting με σκοπό την αποφυγή του συντρόφου, αναζητώντας παράλληλα άλλους πιθανούς συντρόφους χωρίς να έχει λήξει την σχέση του. Επομένως, όπως διαφαίνεται από τα παραπάνω το φαινόμενο αυτό μπορεί να οφείλεται σε διαφορετικά κίνητρα αλλά δεν παύει να έχει καταλυτικό ρόλο στη λήξη μιας σχέσης.

Ένα ακόμη φαινόμενο που φαίνεται να συσχετίζεται άμεσα με την ενσωμάτωση των ΜΚΔ στην επικοινωνία και αλληλεπίδραση που έχουν οι δύο σύντροφοι στα πλαίσια μιας σχέσης

είναι η ανταλλαγή μηνυμάτων, φωτογραφιών και βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου στα ΜΚΔ, ή αλλιώς sexting. Παρόλο που υπάρχουν διαφορετικά κίνητρα τα οποία οδηγούν αρκετά ζευγάρια -ιδίως άτομα νεότερων ηλικιών- στο sexting κρίνεται απαραίτητο να δοθεί έμφαση στους κινδύνους που ενδεχομένως να προκαλέσει τόσο για το άτομο όσο και για τη σχέση. Για παράδειγμα, ένας κίνδυνος αφορά τον μη εξουσιοδοτημένο διαμοιρασμό εικόνων, βίντεο και μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου από τον/την σύντροφο (Burkett, 2015). Όπως γίνεται αντιληπτό, τα ΜΚΔ μπορούν να παρέχουν σε ένα ζευγάρι πολλές δυνατότητες για να διατηρήσουν οικειότητα μέσω του διαδικτύου, αλλά είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι συνέπειες που ενδέχεται να έχει η αλόγιστη χρήση τους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν και τα αποτελέσματα της μεικτής έρευνας των Sharabi και Hopkins (2021) που αφορά τη δραστηριότητα των δύο συντρόφων στο Instagram και τον συσχετισμό της με την ποιότητα της σχέσης. Ειδικότερα, για να διερευνηθεί αυτό, χρησιμοποιήθηκαν οι οπτικές των ζευγαριών για τη σχέση τους σε συνδυασμό με την ανάλυση των αναρτήσεων τους στο Instagram. Ως εκ τούτου, στα ευρήματα τονίζεται ότι η υπερβολική παρουσίαση εναλλακτικών επιλογών για σύντροφο -που παρέχει το Instagram- ενδέχεται να θέτει εμπόδια στη διατήρηση μιας συντροφικής σχέσης. Φαίνεται ότι η εστίαση ενός ατόμου στις εναλλακτικές επιλογές του μπορεί να βλάψει σημαντικά τη σχέση του, καθώς τα ερευνητικά αποτελέσματα δείχνουν ότι τα άτομα που είχαν πρόσβαση και έδιναν βαρύτητα στις εναλλακτικές επιλογές τους έτειναν περισσότερο στο να τις επιδιώξουν (Sharabi & Hopkins, 2021).

Συνεπώς, μπορούμε να διακρίνουμε ότι τα ΜΚΔ διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο και στις συντροφικές σχέσεις των αναδυόμενων ενηλίκων σήμερα (όπως και σε άλλους τομείς της καθημερινής τους ζωής) λειτουργώντας σε κάποιο βαθμό βοηθητικά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν κρύβουν σημαντικούς κινδύνους που δεν θα έπρεπε να αγνοηθούν. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία που υπάρχει ως τώρα, τα ΜΚΔ φαίνεται από τη μια πλευρά να φέρνουν τα άτομα πιο κοντά, να τους παρέχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν τη σχέση τους στον κόσμο και να αλληλεπιδρούν με ποικίλα μέσα. Επίσης, μέσα από ορισμένες δραστηριότητες σε αυτά διαφαίνεται ότι υπάρχει όφελος για την ποιότητα των συντροφικών σχέσεων. Ωστόσο, επισημαίνονται και οι κίνδυνοι που κρύβουν ορισμένα νέα φαινόμενα όπως το ghosting, το sexting και η έντονη παρουσία εναλλακτικών συντρόφων στο Instagram, τα οποία μπορούν δυνητικά να βλάψουν τη σχέση και παρουσιάζουν πρωτοφανείς προκλήσεις για τα σύγχρονα ζευγάρια.

Σκεπτικό και Στόχος της Παρούσας Έρευνας

Στόχος της παρούσας ποιοτικής μελέτης ήταν να διερευνήσει τις απόψεις των αναδυόμενων ενηλίκων σχετικά με τη χρήση και τον ρόλο των ΜΚΔ στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων. Συγκεκριμένα, παρά τον εκτενή αριθμό ποσοτικών ερευνών στη συγκεκριμένη θεματική, οι σχετικές ποιοτικές έρευνες είναι περιορισμένες. Οι έρευνες αυτές, επίσης, αναφέρονται κυρίως σε συμπεριφορές των νέων ατόμων στα ΜΚΔ που σχετίζονται με τις συντροφικές σχέσεις και όχι τόσο στις απόψεις τους για τον ρόλο που διαδραματίζουν τα ΜΚΔ σε αυτό το πλαίσιο δέσμευσης.

Επιπρόσθετα, παρουσιάζεται η δυνατότητα για μια πολυδιάστατη διερεύνηση της χρήσης των social media στα πλαίσια μιας συντροφικής σχέσης και όχι μόνο μέσα από ειδικότερα φαινόμενα όπως το ghosting , το sexting κ.α ή μεμονωμένα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ Instagram, Facebook) που έχουν μελετηθεί ως τώρα. Κρίνεται, δηλαδή, απαραίτητο να διερευνηθούν τα ΜΚΔ ως σύνολο και η επίδραση που ενδεχομένως να έχουν σε πολλαπλές διαστάσεις και στάδια μιας σχέσης. Επίσης, ένας ακόμη στόχος είναι να προσδιοριστούν μέσω αυτής της μελέτης οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι για την ποιότητα μιας συντροφικής σχέσης που μπορεί να προκύπτουν από τους τρόπους με τους οποίους οι αναδυόμενοι ενήλικες χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Συνεπώς, η παρούσα μελέτη επιχειρεί να συμβάλει στην ακαδημαϊκή συζήτηση για το συγκεκριμένο θέμα απαντώντας στο εξής ερευνητικό ερώτημα: Ποιές είναι οι απόψεις των αναδυόμενων ενηλίκων για την χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις συντροφικές σχέσεις;

Μέθοδος

Συμμετέχοντες/ουσες

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν συνολικά 20 άτομα (12 γυναίκες και 8 άνδρες), των οποίων η ηλικία εκτεινόταν από τα 18 έως τα 29 έτη. Οι συνεντευξιαζόμενοι/ες ήταν φοιτητές/τριες ή/και εργαζόμενοι/ες (8 φοιτητές/τριες, 2 εργαζόμενοι/ες, και 2 φοιτητές και εργαζόμενοι) (βλ. Παράρτημα Α). Οι υποψήφιοι/ες συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα αναζητήθηκαν με τις παρακάτω μεθόδους:

A) Αξιοποίηση δικτύου της ερευνήτριας στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πραγματοποιήθηκαν προφορικές ανακοινώσεις (από την ερευνήτρια) και διανομή της πρόσκλησης για συμμετοχή στην έρευνα.

B) Μέθοδος χιονοστιβάδας. Τα άτομα που εκδήλωσαν ενδιαφέρον για συμμετοχή στην έρευνα ενημερώθηκαν από την ερευνήτρια για τη δυνατότητα να ενημερώσουν και να κοινοποιήσουν στο δίκτυο συνομηλίκων τους σχετικά με την έρευνα (κριτήριο αποτέλεσε η ηλικία, 18 έως 29 ετών).

Τα άτομα που εκδήλωσαν ενδιαφέρον για συμμετοχή στην έρευνα κλήθηκαν να διαβάσουν το Έντυπο Ενημέρωσης για συμμετοχή στην έρευνα και να υπογράψουν το Έντυπο συγκατάθεσης. Οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν, επίσης, το χρονικό περιθώριο και τη δυνατότητα να διατυπώσουν οποιοδήποτε σχετικό με την έρευνα ερώτημα, πριν να υπογράψουν το Έντυπο συγκατάθεσης.

Μέσα συλλογής δεδομένων

Στην παρούσα ποιοτική έρευνα το μέσο που θεωρήθηκε καταλληλότερο για τη συλλογή δεδομένων ήταν η συνέντευξη. Συγκεκριμένα, οι ημι - δομημένες συνεντεύξεις, στις οποίες ο ερευνητής έχει ήδη ορισμένες προετοιμασμένες ερωτήσεις, αλλά μπορεί να εμβαθύνει περαιτέρω κατά την πορεία της συνέντευξης, μπορούν να συνεισφέρουν στην παραγωγή ιδιαίτερα σημαντικών δεδομένων που να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα βιώματα, τις απόψεις και την οπτική του/της κάθε συμμετέχοντα/ουσας (Peters & Halcomb, 2015). Συγκριτικά με τις ομαδικές συνεντεύξεις, το σημαντικό πλεονέκτημα των ατομικών συνεντεύξεων είναι ότι ο ερευνητής μπορεί να διεξάγει μια “εις- βάθος” συνέντευξη που τονίζει προσωπικά θέματα (Adhabi & Anozie, 2017).

Ειδικότερα, όσον αφορά την συγκεκριμένη έρευνα η χρήση της ημι- δομημένης συνέντευξης ως εργαλείο έρευνας είχε ως σκοπό να βοηθήσει στη βαθύτερη κατανόηση των απόψεων των συμμετεχόντων/ουσών για τις συντροφικές σχέσεις και τα χαρακτηριστικά τους, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την ενδεχόμενη σύνδεση μεταξύ τους.

Επομένως, πραγματοποιήθηκαν συνολικά 20 ατομικές ημι - δομημένες συνεντεύξεις με βάση τον οδηγό που διαμορφώθηκε για τη συγκεκριμένη έρευνα, ο οποίος περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις που αφορούν δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων/ουσών, και έπειτα το πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων, τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τέλος τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων (ενδεικτικά, «Θεωρείτε ότι η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αφορά ή είναι σχετική με τις συντροφικές σχέσεις των νέων ατόμων; Αν ναι, με ποιο τρόπο;» και «Ποια είναι κατά την γνώμη σας τα πλεονεκτήματα και ποια τα μειονεκτήματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο πλαίσιο μιας συντροφικής σχέσης;») (βλ. Παράρτημα Β).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Αρχικά, οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν είτε δια ζώσης είτε μέσω βιντεοκλήσης (στις περιπτώσεις όπου οι συμμετέχοντες/ουσες δεν είχαν τη δυνατότητα να παραστούν σε μια δια ζώσης συνέντευξη) και είχαν διάρκεια από 8 μέχρι και 20 λεπτά αλλά κατά μέσο όρο 12,6 λεπτά η κάθε μια (βλ. Παράρτημα Α). Στις περιπτώσεις όπου η συνέντευξη διεξήχθη μέσω βιντεοκλήσης χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα τηλεδιασκέψεων του Skype μετά από συνεννόηση με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Όλες οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν και τα αρχεία των μαγνητοφωνήσεων κρατήθηκαν σε κλειδωμένο φάκελο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων/ουσών. Μετά τη διεξαγωγή όλων των συνεντεύξεων ακολούθησε η κατά λέξη απομαγνητοφώνηση τους με την χρήση των συμβόλων απομαγνητοφώνησης κατά Jefferson (2004) (βλ. Παράρτημα Γ) και ύστερα η διαδικασία της ανάλυσης.

Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε η Θεματική Ανάλυση (Reflexive Thematic Analysis), των Braun και Clarke (2006, 2013). Η θεματική ανάλυση είναι μία ευρέως χρησιμοποιούμενη και ευέλικτη μέθοδος ανάλυσης στην ποιοτική έρευνα, με στόχο την περιγραφή και οργάνωση των ποιοτικών δεδομένων με λεπτομέρεια, μέσω της

αναγνώρισης και ανάλυσης «θεμάτων» ή αλλιώς «μοτίβων νοήματος» στο σύνολο των δεδομένων (Braun & Clarke, 2006, 2013). Συγκεκριμένα, η παρούσα μέθοδος ανάλυσης δεδομένων είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, καθώς μπορεί να αξιοποιηθεί προκειμένου να αναγνωρισθούν από τα δεδομένα ορισμένα μοτίβα σχετικά με τις απόψεις, τα βιώματα, τις συμπεριφορές και τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων με στόχο να γίνουν κατανοητές οι σκέψεις, οι πράξεις και τα συναισθήματα τους (Clarke & Braun, 2017).

Επιπρόσθετα, η Θεματική Ανάλυση των Braun και Clarke (2006) είναι μια μέθοδος, η οποία αποτελείται από έξι βήματα/στάδια: (1) η εξοικείωση του ερευνητή με τα δεδομένα, (2) η διαδικασία παραγωγής κατηγοριών κωδικοποίησης, (3) η αναζήτηση θεμάτων, (4) η αναθεώρηση τους, (5) ο ορισμός και η ονομασία τους και τέλος (6) η έκθεση των δεδομένων/η συγγραφή των ευρημάτων. Ειδικότερα, το πρώτο στάδιο θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό για την επιτυχή διεξαγωγή της ανάλυσης. Ο ερευνητής έχει την ευκαιρία να έρθει σε μια πρώτη επαφή με ένα μεγάλο όγκο δεδομένων. Επομένως, σε περίπτωση που το στάδιο αυτό δεν ολοκληρωθεί επαρκώς, υπάρχουν συνέπειες για την ποιότητα της συνολικής ανάλυσης (Braun & Clarke, 2006, 2013)

Στη συνέχεια, η κωδικοποίηση είναι η διαδικασία στην οποία ο ερευνητής είναι σε θέση να κατανοήσει το νόημα των δεδομένων και να σχηματίσει κωδικούς. Δηλαδή, πρώτα να κρατήσει γενικότερες χρήσιμες σημειώσεις από την παρατήρηση των δεδομένων και μετέπειτα να χρησιμοποιήσει ορισμένες “ετικέτες” που συνδέονται με το νόημα συγκεκριμένων μερών των δεδομένων και είναι σχετικές με το ερευνητικό ερώτημα. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των δύο παραπάνω βημάτων, ο αναλυτής θα οδηγηθεί στη δημιουργία θεμάτων. Στο στάδιο αυτό, διαμορφώνονται και αναγνωρίζονται μοτίβα, τα οποία βοηθούν τον ερευνητή να διατυπώσει μια κατανοητή και συνεκτική “αφήγηση” των δεδομένων (Braun & Clarke, 2006, 2013)

Έπειτα, όσον αφορά τα επόμενα δύο βήματα, την αναθεώρηση και τον ορισμό των θεμάτων, που έχουν καταλυτικό ρόλο για το τελικό αποτέλεσμα, ο ερευνητής προχωρά σε μια περαιτέρω διαμόρφωση, διευκρίνηση ή ακόμα και απόρριψη των θεμάτων που προέκυψαν. Έτσι, μπορεί στην πορεία να κατονομάσει τα θέματα, ορίζοντας με ακρίβεια σε κάθε περίπτωση τι ακριβώς είναι και τι δεν είναι. Τέλος, ο αναλυτής πραγματοποιεί τη συγγραφή των αποτελεσμάτων όπου περιλαμβάνει μια συνεκτική και ενδιαφέρουσα αφήγηση της ανάλυσης που έγινε με βάση τα δεδομένα που συλλέχθηκαν καθώς και αποσπάσματα από τα δεδομένα αυτά (Braun & Clarke, 2006, 2013).

Καταλήγοντας, σύμφωνα με την προσέγγιση της θεματικής ανάλυσης των Braun και Clarke (2006, 2013), η αξιολόγηση μιας ποιοτικής έρευνας βασίζεται σε 15 κριτήρια που προτείνουν οι συγγραφείς για αυτή τη συγκεκριμένη προσέγγιση, καθώς και για την ποιοτική έρευνα γενικότερα. Αυτά τα κριτήρια καλύπτουν όλα τα στάδια της έρευνας, από την καταγραφή των δεδομένων έως την γραπτή παρουσίαση των ευρημάτων. Συγκεκριμένα, αυτά τα κριτήρια περιλαμβάνουν την απομαγνητοφώνηση, η οποία γίνεται με ακρίβεια και λεπτομέρεια, μια διεξοδική και ολοκληρωμένη διαδικασία κωδικοποίησης, με σαφή και διακριτά θέματα, καθώς και την ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων, προσφέροντας αποσπάσματα που αποτυπώνουν τις προτάσεις της ανάλυσης. Οι παραδοχές και η συγκεκριμένη προσέγγιση της θεματικής ανάλυσης εξηγούνται και υπάρχει συνέπεια μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μεθόδων και της ανάλυσης. Ο ερευνητής έχει ενεργό ρόλο σε όλη αυτήν τη διαδικασία, καθορίζοντας τα θέματα, την ανάλυση και τα ευρήματα της έρευνας (Braun & Clarke, 2006, 2013).

Ευρήματα

Αρχικά, κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι σε πρώτο επίπεδο οι συμμετέχοντες/ουσες, εκτός από την ερώτηση που αφορούσε κάποια δημογραφικά στοιχεία τους (ηλικία, εκπαιδευτική/επαγγελματική κατάσταση), απάντησαν και σε ορισμένες εισαγωγικές ερωτήσεις που εντάσσονταν στα πλαίσια της συνέντευξης. Οι ερωτήσεις αυτές σχετίζονταν με τα ΜΚΔ τα οποία χρησιμοποιούν ως επί το πλείστον τα νεαρά άτομα (όπου οι συμμετέχοντες/ουσες ανέδειξαν το Instagram ως το κυριότερο ΜΚΔ στη ζωή των νέων αλλά και με το πώς θα περιέγραφαν/όριζαν τις συντροφικές σχέσεις (όπου οι συνεντευξιαζόμενοι κατονόμασαν ορισμένα χαρακτηριστικά τους όπως: η αγάπη, η δέσμευση η εμπιστοσύνη κ.α). Οι ερωτήσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν με σκοπό να εισαχθούν πιο ομαλά οι συνεντευξιαζόμενοι στον θεματικό άξονα της έρευνας αλλά κυρίως για να λυθούν ορισμένες απορίες που ενδεχομένως να είχαν αναφορικά με τη σχετική ορολογία, τόσο για τα πλαίσια των ΜΚΔ όσο και των συντροφικών σχέσεων.

Μετά την ολοκλήρωση της διεξαγωγής και της απομαγνητοφώνησης των συνεντεύξεων, η θεματική ανάλυση που ακολούθησε είχε ως κεντρικό άξονα τη διαμόρφωση θεμάτων με βάση το ερευνητικό ερώτημα. Επομένως, τα θέματα που σχηματίστηκαν αποτελούν μια απόπειρα να απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε και σχετίζονται με διαφορετικές διαστάσεις και στάδια μιας συντροφικής σχέσης και τον ρόλο που διαδραματίζουν τα ΜΚΔ, αντίστοιχα. Συνεπώς, τα 5 κεντρικά θέματα που διαμορφώθηκαν και αναλύονται στη συνέχεια είναι τα εξής: 1) *Επικοινωνία και αλληλεπίδραση του ζευγαριού*, 2) *Προβολή της σχέσης στα ΜΚΔ*, 3) *Ζήλια και συγκρούσεις ανάμεσα στο ζευγάρι*, 4) *Αποξένωση και απομάκρυνση από τον/την σύντροφο* και 5) *Απιστία και τα ΜΚΔ*. Τα θέματα κάθε κεντρικού θέματος διακρίνονται σε δύο διαστάσεις: τις δυνατότητες που παρέχουν τα ΜΚΔ για τα πλαίσια μιας συντροφικής σχέσης και τους ενδεχόμενους κινδύνους που μπορεί να έχουν για την ποιότητα της (βλ. Πίνακας 1)

Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό, πριν πραγματοποιηθεί η ανάλυση των θεμάτων που προαναφέρθηκαν, να τονιστεί ότι στις συνεντεύξεις τους οι συμμετέχοντες/ουσες εστίασαν, επίσης, σε μια παράμετρο της επίδρασης των ΜΚΔ στα πλαίσια που προηγούνται της διαμόρφωσης μιας σχέσης. Η παράμετρος αυτή αφορούσε τη χρήση των ΜΚΔ για την προσέγγιση πιθανών συντρόφων. Συγκεκριμένα, εστίασαν στη διαδικασία/βήματα που ακολουθούν τα άτομα για την προσέγγιση πιθανών συντρόφων μέσω των ΜΚΔ και στα κίνητρα που ωθούν τα άτομα στην διαδικασία αυτή. Συνεπώς, αν και το ζήτημα αυτό δεν

αφορά άμεσα το πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων που συζητείται, ήταν χρήσιμο να αναφερθεί, καθώς τονίζει το πόσο έντονα έχουν ενταχθεί τα ΜΚΔ σε διαφορετικές πτυχές της ζωής των αναδυόμενων ενηλίκων σήμερα.

_(Πίνακας 1: Κεντρικά Θέματα και Θέματα)

Κεντρικά Θέματα	Θέματα
1.Επικοινωνία και Αλληλεπίδραση του Ζευγαριού	α. Η συμβολή των ΜΚΔ στην διαρκή και άμεση επικοινωνία του ζευγαριού. β. Η απρόσωπη επικοινωνία του ζευγαριού στα ΜΚΔ
2.Προβολή της Σχέσης στα ΜΚΔ	α. Αυξημένες προσδοκίες για τη συντροφική σχέση β. Υπερβολική προβολή της σχέσης γ .“Προστασία” της σχέσης μέσω της προβολής της στα ΜΚΔ
3.Ζήλια και Συγκρούσεις Ανάμεσα στο Ζευγάρι	α . Η ζήλια και οι διαμάχες ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας του/της συντρόφου στα ΜΚΔ. β. Ο ρόλος των ατομικών διαφορών στην ζήλια
4.Αποξένωση και Απομάκρυνση από τον/την Σύντροφο	α . Τα ΜΚΔ ως υποκατάστατο της διαπροσωπικής επικοινωνίας β. Προσκόλληση στα ΜΚΔ

5.Απιστία και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	<p>α. Η απιστία στη σχέση με τη χρήση των ΜΚΔ</p> <p>β . Τα κίνητρα για την απιστία με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.</p>
---	---

Επικοινωνία και Αλληλεπίδραση του Ζευγαριού

Με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων/ουσών ένα κεντρικό θέμα το οποίο διαμορφώθηκε ήταν η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση του ζευγαριού στα πλαίσια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Όπως διαπιστώθηκε, η επικοινωνία του ζευγαριού διευκολύνεται σημαντικά με τη χρήση των ΜΚΔ. Σύμφωνα με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, τα ζευγάρια που διαμένουν στην ίδια περιοχή αλλά και ακόμα περισσότερο τα ζευγάρια που βρίσκονται σε μια σχέση εξ' αποστάσεως φαίνεται να επωφελούνται σημαντικά από το γεγονός ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα ΜΚΔ για να νιώσουν μεγαλύτερη εγγύτητα με τον/την σύντροφο τους όταν δεν είναι μαζί. Ωστόσο, σύμφωνα με τα λεγόμενα των νεαρών ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, αυτός ο τρόπος αλληλεπίδρασης φαίνεται να έχει αλλάξει σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα της επικοινωνίας των δύο συντρόφων, γεγονός που με τη σειρά του έχει αρνητική επίδραση στη μεταξύ τους σχέση.

Η συμβολή των ΜΚΔ στην διαρκή και άμεση επικοινωνία του ζευγαριού.

Στα πλαίσια των συνεντεύξεων ένας παράγοντας που τονίστηκε ιδιαίτερα όσον αφορά τις συντροφικές σχέσεις, ήταν η συχνότητα της επικοινωνίας του ζευγαριού. Συγκεκριμένα, τα νεαρά άτομα ανέφεραν ότι τα ΜΚΔ έχουν προσφέρει στα άτομα που βρίσκονται σε μια σχέση την ευκαιρία της συνεχούς επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της ημέρας, ανεξάρτητα από το μέρος στο οποίο βρίσκονται ή τις υποχρεώσεις που έχουν. Με τη χρήση, λοιπόν, των ΜΚΔ οι σύντροφοι, σύμφωνα με τη Σ13, είναι σε θέση “να μιλήσουν, να στείλουν μηνύματα, να κανονίζουν πότε θα βρεθούνε” και ως εκ τούτου να διατηρήσουν μια συνεχή εγγύτητα. Αυτό γίνεται αντιληπτό και από τα λεγόμενα της Σ11:

Μπορούμε να πούμε ότι μέσω τηλεφώνου δηλαδή εκτός από social media επικοινωνείτε με τον άλλο όταν δεν είστε μαζί (.) αλλά νομίζω ότι:: πια (.) όλα τα ζευγάρια μιλάνε και μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (.) ε:: και σίγουρα θες να ξέρεις ο άλλος όλη την ώρα τι κάνει και

που βρίσκεται οπότε αυτός είναι ένας (.) εύκολος τρόπος να το διαπιστώνεις και να έχεις επαφή.

Επιπρόσθετα, μια συνθήκη στην οποία δόθηκε ιδιαίτερη σημασία από τους συνεντευξιαζόμενους ήταν οι σχέσεις εξ' αποστάσεως. Μάλιστα, τόνισαν ιδιαίτερα τον ρόλο που διαδραματίζουν τα ΜΚΔ στην αλληλεπίδραση του ζευγαριού όταν έρχονται αντιμέτωποι με ένα τέτοιο εμπόδιο. Αναλυτικότερα, ο Σ6 υποστήριξε τα εξής:

Είναι ένας τρόπος γέφυρας (.) σύνδεσης να το πω; (.) με έναν άλλο άνθρωπο και μετά αν με αυτόν τον άλλο άνθρωπο υπάρχει μια απόσταση πάλι μπορεί να είναι μια γέφυρα, μια σύνδεση για να έρθεις πιο κοντά (.)

Είναι προφανές, λοιπόν, από τα λεγόμενα του συμμετέχοντα ότι σε περιπτώσεις όπου τα άτομα που βρίσκονται σε μια σχέση όπου δεν μπορούν να έχουν δια ζώσης επαφή, τα ΜΚΔ έρχονται να “καλύψουν” αυτό το κενό και να δημιουργήσουν μια γέφυρα (όπως τονίζει ο Σ6) που να τους φέρνει σε επαφή. Εφόσον υπάρχει θέληση από τους δύο συντρόφους, τα πολλαπλά μέσα αλληλεπίδρασης όπως οι βιντεοκλήσεις, οι φωτογραφίες και τα μηνύματα- είτε γραπτά είτε φωνητικά- συνδέουν τα άτομα, δίνοντας τους τη δυνατότητα να συμπεριλάβουν στην καθημερινότητα τους έναν άνθρωπο που αν και βρίσκεται μακριά τους, έχει μια πολύ σημαντική θέση στη ζωή τους.

Επιπλέον, ένα ακόμη στοιχείο που οι συμμετέχοντες/ουσες της έρευνας θεώρησαν ως βασικό προτέρημα των ΜΚΔ όσον αφορά την επικοινωνία στα πλαίσια μιας σχέσης είναι το γεγονός ότι προσφέρουν στους χρήστες την ευκολία να εκφραστούν πιο άνετα μέσω των γραπτών μηνυμάτων. Ειδικότερα, η Σ10 υπογράμμισε ότι:

Και με αυτόν τον τρόπο πολλές φορές γίνεται πιο εύκολη η επικοινωνία γιατί συχνά (.) δύσκολα μπορούμε να εκφράσουμε τα συναισθήματα μας από κοντά (.) κάποιιοι ντρέπονται, κάποιιοι θέλουν να κρυφτούν, κάποιιοι δεν νιώθουν άνετα (.) οπότε το chat γενικότερα είναι ένας τρόπος να μιλήσεις πιο άνετα με τον άλλον χωρίς να::: φοβάσαι (1.0)

Όπως γίνεται κατανοητό από όσα προαναφέρθηκαν, μπορεί να υπάρχουν αρκετοί λόγοι για τους οποίους κάποιος να δυσκολεύεται να εκφράσει τα συναισθήματα του τόσο δια ζώσης όσο και από την επικοινωνία μέσω τηλεφώνου. Μάλιστα, όταν πρόκειται για την επικοινωνία με έναν ερωτικό σύντροφο, η εξωτερίκευση των συναισθημάτων μπορεί να γίνει ακόμα πιο περίπλοκη. Για τους λόγους αυτούς, όπως ανέφερε και η παραπάνω συμμετέχουσα, τα ΜΚΔ

μπορούν να διευκολύνουν αυτό το άτομο, παρέχοντας του το πλαίσιο να εκφραστεί μετά από ένα χρονικό διάστημα στο οποίο έχει καταφέρει να βρει τις κατάλληλες λέξεις που να συνάδουν με τις σκέψεις του.

Η απρόσωπη επικοινωνία του ζευγαριού στα ΜΚΔ

Ένα ακόμη στοιχείο το οποίο ανέδειξαν οι συμμετέχοντες ως καταλυτικό για μια συντροφική σχέση, είναι τα προβλήματα που ενδεχομένως να δημιουργούνται στην επικοινωνία του ζευγαριού στα πλαίσια των ΜΚΔ εξαιτίας του απρόσωπου χαρακτήρα τους. Το πρόβλημα αυτό διαφαίνεται και στο απόσπασμά της συνέντευξης της Σ2, η οποία εστίασε στο εξής:

Επειδή δεν έρχεσαι σε επαφή με τον άλλον από τα μηνύματα (.) δεν μιλάς όπως σου μιλάω εγώ τώρα για να καταλάβεις τον τόνο της φωνής μου (.) απλά από τα μηνύματα μπορεί να καταλάβεις κάτι λάθος, να καταλάβεις κάτι με τον τρόπο που να μην είναι αυτός που το έχει πει ο άλλος (.)

Αυτό που γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω, είναι ότι ο γραπτός λόγος παρόλο που παρέχει τη διευκόλυνση στο άτομο να οργανώσει τις σκέψεις του πριν πει αυτό που θέλει, ταυτόχρονα εμποδίζει τον παραλήπτη από το να καταλάβει τον τόνο όσων διαβάζει και τη διάθεση του αποστολέα. Με αυτόν τον τρόπο κάτι που μπορεί να ειπώθηκε ως ένα απλό σχόλιο μπορεί να θεωρηθεί μια επίθεση και ως εκ τούτου το ζευγάρι να οδηγηθεί σε ρήξη. Επίσης, η καθυστέρηση στην ανταπόκριση στα μηνύματα ενδέχεται να ερμηνευτεί ως σκόπιμη ενώ στην πραγματικότητα να οφείλεται σε εντελώς διαφορετικά αίτια. Σύμφωνα με την Σ2, όλα αυτά θα μπορούσαν αποφευχθούν στη δια ζώσης ή τηλεφωνική επικοινωνία του ζευγαριού.

Επιπλέον, δόθηκε βαρύτητα από τα νεαρά άτομα στο περιεχόμενο όσων μπορούν να ειπωθούν στα γραπτά μηνύματα ενός ζευγαριού. Για παράδειγμα, ορισμένα “σκληρά” λόγια τα οποία ένα άτομο δεν θα έλεγε ποτέ στον/στην σύντροφο του από κοντά, μπορεί να ειπωθούν στα πλαίσια μιας σύγκρουσης μέσω μηνυμάτων. Ειδικότερα, η Σ1 στη συνέντευξη της ανέφερε τα παρακάτω:

Και οι καυγάδες στα social media δεν είναι καλοί γιατί επειδή είμαστε απρόσωποι και μπορούμε να πούμε ό,τι θέλουμε χωρίς να ντραπούμε τόσο (.) και πολλές φορές αν καυγαδίσεις

μέσω social media μπορεί να ξεφύγει περισσότερο η κατάσταση απ' ότι αν ήσουν πρόσωπο με πρόσωπο με το άλλο άτομο (1.0)

Με βάση τα λεγόμενα της συμμετέχουσας, το μέσο με το οποίο επιλέγει να επικοινωνεί το ζευγάρι μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την ποιότητα της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης και την εξέλιξη μιας σύγκρουσης τους, καθώς το κάθε άτομο έχει τη δυνατότητα να “κρυφτεί” πίσω από το προφίλ του στα ΜΚΔ. Μάλιστα, σε πιο ακραίες περιπτώσεις - όπως αναφέρθηκε στα πλαίσια των συνεντεύξεων- η απρόσωπη αυτή επικοινωνία του ζευγαριού μπορεί να πραγματοποιηθεί ακόμα και σε σημαντικές συζητήσεις μεταξύ τους όπως είναι αυτή που αφορά τον χωρισμό. Ο Σ8 ανέφερε συγκεκριμένα:

Και εννοείται όπως είπα και πριν (.) την απροσωπία του ότι εγώ μπορώ να λήξω μια σχέση απρόσωπα (.) είτε εγώ μπορώ ακόμα και αυτή την επαφή που έχω κρατήσει να την λήξω τόσο απρόσμεσα: όσο: (.) την έχω δημιουργήσει (2.0)

Ο Σ8 κάνει λόγο για τη λήξη μιας σχέσης μέσω μηνυμάτων που γίνεται με έναν απρόσωπο και “βίαιο” τρόπο. Τα ΜΚΔ μπορούν να δώσουν τη δυνατότητα στο άτομο στα πλαίσια μιας ρήξης να λήξει τη σχέση του με ένα μήνυμα. Ένας διαπληκτισμός που θα μπορούσε να επιλυθεί κατά τη διαζώσης αλληλεπίδραση ενδέχεται να λαμβάνει μια πιο απρόσωπη διάσταση όταν τα δύο άτομα δεν ακούν και βλέπουν τις αντιδράσεις του άλλου κατά τη συνομιλία. Έτσι, μια τόσο σημαντική συζήτηση που αφορά το μέλλον μιας σχέσης μπορεί να γίνει συνοπτικά και αποστασιοποιημένα.

Επομένως, όπως φάνηκε από τα λεγόμενα των συμμετεχόντων/ουσών τα ΜΚΔ πιθανώς να επηρεάζουν την επικοινωνία μεταξύ των δύο συντρόφων με θετικό αλλά και με αρνητικό τρόπο. Οι συνεντευξιαζόμενοι/ες τόνισαν ιδιαίτερα το γεγονός ότι η χρήση των ΜΚΔ έχει διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό τα νεαρά άτομα που βρίσκονται σε μια συντροφική σχέση, καθώς τους προσφέρουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν όπου και αν βρίσκονται, οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας και με πολλαπλά μέσα που τους βοηθούν να διατηρήσουν την οικειότητα μεταξύ τους.

Ωστόσο, δεν παρέλειψαν να εστιάσουν και σε ορισμένους κινδύνους που ενδεχομένως να κρύβει η χρήση των ΜΚΔ για την ποιότητα της επικοινωνίας του ζευγαριού. Το γεγονός ότι τα άτομα μπορούν να επικοινωνήσουν με μηνύματα μπορεί πολλές φορές να οδηγήσει στην κλιμάκωση ορισμένων διαπληκτισμών ή να προσφέρει σε έναν από τους δύο συντρόφους έναν εύκολο τρόπο να λήξει τη σχέση χωρίς να έρθει σε διαζώσης αντιπαράθεση.

Προβολή της Σχέσης στα ΜΚΔ

Όπως φάνηκε από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζομένων, πολλά από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται από τα άτομα με στόχο την αυτοπροβολή. Οι νέοι άνθρωποι προβάλλουν διάφορες πτυχές της προσωπικής και κοινωνικής τους ζωής στα ΜΚΔ. Μια τέτοια πτυχή είναι και η συντροφική τους σχέση. Ωστόσο, στο πρώτο θέμα που διαμορφώθηκε τα νεαρά άτομα ανέφεραν ότι ταυτόχρονα επηρεάζονται και οι ίδιοι από το υλικό που προβάλλουν στα ΜΚΔ οι συνομήλικοί τους, με αποτέλεσμα να διαμορφώνουν ορισμένες προσδοκίες για τις δικές τους σχέσεις.

Επιπλέον οι συμμετέχοντες ανέφεραν -σύμφωνα με το δεύτερο θέμα- ότι πολλές φορές ο ένας από τους δύο συντρόφους ενδεχομένως να μη συμφωνεί με τη συχνότητα της προβολής ή με τη δημοσίευση των προσωπικών τους στιγμών, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει το ζευγάρι στη σύγκρουση. Παρόλα αυτά, στα πλαίσια του τρίτου θέματος αναφέρθηκε και το γεγονός ότι είναι πιθανό κάποιες φορές η προβολή της σχέσης στα ΜΚΔ να δρα προστατευτικά για τη σχέση, καθώς αποθαρρύνει τους άλλους να προσεγγίσουν ένα άτομο που γνωρίζουν ότι είναι δεσμευμένο.

Αυξημένες προσδοκίες για τη συντροφική σχέση

Στα πλαίσια των συνεντεύξεων φάνηκε ότι τα νέα άτομα επηρεάζουν και επηρεάζονται από το υλικό που αναρτούν και καταναλώνουν στα ΜΚΔ. Το ίδιο φαίνεται να ισχύει και για το πλαίσιο των σχέσεων. Τόσο οι ίδιοι όσο και τα άτομα στο κοντινό τους περιβάλλον μπορεί να δημοσιοποιήσουν φωτογραφίες ή βίντεο με τον/την σύντροφό τους και να προβάλλουν στον κοινωνικό τους περίγυρο τη σχέση στην οποία βρίσκονται. Συνεπώς, τα νεαρά άτομα τονίζουν ότι διαμορφώνουν ορισμένες προσδοκίες για το πώς θα έπρεπε να είναι η ιδανική σχέση και προσπαθούν να κάνουν τις δικές τους συντροφικές σχέσεις να “συμμορφώνονται” με αυτές.

Το γεγονός αυτό υποστηρίχθηκε και από την Σ2:

Και όσον αφορά το να δείξεις την σχέση σου στους άλλους στο Instagram και στο Facebook κυρίως όχι τόσο στο Messenger ε.: ανεβάζουν τις φωτογραφίες, δείχνουν ότι έχουν σχέση και το show-off κομμάτι αυτό...και ταυτόχρονα επηρεάζεσαι και από τρίτους εφόσον βλέπεις τις σχέσεις των άλλων στο Instagram ε: δηλαδή μπορεί να είσαι σε μια πολύ ωραία σχέση να

νιώθεις πολύ ωραία και επειδή κάποιος άλλος φαίνεται να βρίσκεται και καλά σε καλύτερη σχέση να σε βάζει σε σκέψεις και στο τέλος να πεις “αχ θα χωρίσω” δηλαδή (.)

Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό από όσα ειπώθηκαν από τη Σ2 ότι οι αναδυόμενοι ενήλικες ενδέχεται να μπαίνουν σε μια διαδικασία σύγκρισης της σχέσης τους με αυτές των άλλων ατόμων, καθώς καθημερινά βομβαρδίζονται από υλικό στα ΜΚΔ που αφορά τις συντροφικές σχέσεις.

Μάλιστα, όσα βλέπουν στα ΜΚΔ μπορεί και να αποτελούν μια πλαστή πραγματικότητα της σχέσης και να απεικονίζουν μια μεμονωμένη και ωραιοποιημένη πτυχή της. Είναι πιθανό οι νέοι να αντιδρούν σε όλα αυτά τα ερεθίσματα με το να απαιτούν από τον/την σύντροφο τους να ανταποκριθεί σε αυτές τις προσδοκίες και να ανταγωνίζονται έμμεσα τα υπόλοιπα ζευγάρια αναρτώντας με τη σειρά τους και αυτοί τη σχέση τους υπό αυτό το πρίσμα και συνεχίζοντας αυτόν τον φαύλο κύκλο προσδοκιών και πλαστών προτύπων. Όλα αυτά διατυπώθηκαν διεξοδικά στη συνέντευξη της Σ15 :

Και μετά είναι το θέμα θεωρώ του:: στα αρνητικά (.) ότι πολλές φορές τα social media είναι απλά για να προβάλεις ότι έχεις μια σχέση ενώ πίσω από αυτά (.) είστε οι δύο και ο ένας κάθεται στην μια μεριά του καναπέ και ο άλλος στην άλλη, έχετε βγάλει μια φωτογραφία γλυκούλικη και μετά για δύο ώρες δεν μιλάτε (.) Δηλαδή είναι λίγο αποξένωση (.) το να δείξουμε ότι είμαστε μαζί, να δουν ότι είμαστε ευτυχισμένοι αλλά κατά τα άλλα (φτάνει) μέχρι εκεί (.)

Υπερβολική προβολή της σχέσης

Ένα ακόμη ζήτημα που διαπιστώθηκε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες ήταν τα όρια σε σχέση με την προβολή της σχέσης και τα αποτελέσματα της υπέρβασης τους. Συγκεκριμένα, η Σ18 υποστήριξε τα εξής:

Η συνεχής έκθεση πολλές φορές (.) είναι πρόβλημα (1.0) πολλά ζευγάρια ας πούμε (.) εκθέτουν πάρα πολύ τη ζωή τους με αποτέλεσμα αυτό κάποια στιγμή να κορυφωθεί και να προκαλέσει πάλι ρήξη στην σχέση (2.0) Ειδικά όταν υπάρχει το ενδεχόμενο να χωρίσει ένα ζευγάρι (.) η υπερβολική έκθεση που είχε στα social μπορεί να έχει (.) εξίσου πιο έντονα αρνητικά:: έτσι συναισθήματα (1.0)μπορεί να αποτελέσει αφορμή ρήξης ή σύγκρουσης με τον σύντροφο σου λόγω δημοσίευσης (1.0) ε:: κάτι που είναι πιο προσωπικό της σχέσης (.)

Η Σ18 αρχικά έκανε λόγο για τη συχνότητα της έκθεσης μιας σχέσης στα ΜΚΔ και στο πώς αν αυτή είναι σχετικά υψηλή μπορεί να επηρεάσει αρνητικά μια σχέση -ιδίως εφόσον προϋπάρχουν σοβαρά προβλήματα ανάμεσα στο ζευγάρι. Για παράδειγμα, στην περίπτωση όπου ο ένας από τους δύο συντρόφους δεν αισθάνεται άνετα να δημοσιοποιεί σε τόσο συχνό βαθμό τις στιγμές με τον/την σύντροφό του, η προβολή της σχέσης μπορεί να οδηγήσει στη σύγκρουση. Επιπρόσθετα, υπογράμμισε ότι το ένα από τα δύο άτομα μπορεί να νιώθει άβολα να εκθέτει την σχέση του ή να αισθάνεται ότι ο/η σύντροφος του δεν σέβεται τα όρια που έχει βάλει, γεγονός που επίσης μπορεί να οδηγήσει στην ρήξη. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που το περιεχόμενο των αναρτήσεων προβάλλει προσωπικές στιγμές μεταξύ του ζευγαριού και φέρνει το άτομο σε δύσκολη θέση ακόμα και όταν η συχνότητα προβολής της σχέσης είναι χαμηλή.

Ειδικότερα, σε αυτό το θέμα φάνηκε να εστιάζει περισσότερο η Σ11 η οποία ανέφερε τα εξής:

Ίσως άμα σταλούν ε: φωτογραφίες έτσι πιο: γυμνές, πιο ερωτικού ενδιαφέροντος και όλα αυτά (.) ε εντάζει στα πλαίσια της σχέσης νιώθεις ασφαλής (.) αλλά άμα μετά λήξει η σχέση ή ακόμα και μέσα στη σχέση άμα το άτομο (.) το ένα από τα δύο άτομα θελήσει κάπως να εκδικηθεί δεν ξέρω (.) μπει σε κάποια κλίκα και του ζητηθεί αυτό το πράγμα και το κάνει (.) νομίζω ότι είναι πάρα πολύ επικίνδυνο να βγουν αυτές οι φωτογραφίες στο διαδίκτυο: (.) να γίνει ντόρος γύρω από το όνομα κάποιου ενώ δεν τον γνωρίζεις καν (ανεβάζεις) φωτογραφίες τέτοιες στο διαδίκτυο (.)

Η Σ11 φαίνεται να αναφέρεται σε μια πιο ακραία μορφή προβολής που μπορεί να γίνει στα πλαίσια μιας συντροφικής σχέσης: την ανάρτηση στο διαδίκτυο ή τον διαμοιρασμό φωτογραφιών που απεικονίζουν σεξουαλικό περιεχόμενου είτε του ενός από τα δύο άτομα ή του ζευγαριού. Μέσα από την συνέντευξη της Σ11 γίνεται αντιληπτό ότι ενδέχεται σε κάποιες περιπτώσεις το ένα από τα δυο άτομα να εκθέσει με τέτοιο τρόπο τον/την σύντροφο του για λόγους εκδίκησης ή από την επιθυμία να είναι αρεστός σε ένα κλειστό κύκλο φίλων. Ως αποτέλεσμα, φωτογραφίες οι οποίες έχει το άτομο στην κατοχή του είτε επειδή το ίδιο τις τράβηξε ή επειδή ο/η σύντροφος του εμπιστευτήκε να του τις στείλει, καταλήγουν να προβάλλονται και να γίνονται αντικείμενο σχολιασμού από τρίτους. Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι η εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο συντρόφων χάνεται και ότι μια τέτοια ενέργεια έχει σοβαρές συνέπειες τόσο για τη σχέση όσο και για το άτομο που γίνεται θύμα αυτής της δημοσιοποίησης των προσωπικών του στιγμών.

“Προστασία” της σχέσης μέσω της προβολής της στα ΜΚΔ

Μια ενδιαφέρουσα διαπίστωση που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της έρευνας από έναν συμμετέχοντα είναι ότι η προβολή μιας συντροφικής σχέσης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να έχει μια παραδόξως προστατευτική λειτουργία για τη διατήρησή της. Συγκεκριμένα, όπως έχει αναφερθεί από τους συμμετέχοντες σε άλλα σημεία των συνεντεύξεων και αναλύεται εκτενέστερα αργότερα, ένα ζήτημα που αντιμετωπίζουν κάποια ζευγάρια είναι το ενδεχόμενο να προσεγγίσει ένα τρίτο άτομο διαδικτυακά έναν από τους δύο συντρόφους και να εκδηλώσει ερωτικό ενδιαφέρον. Αυτό το πρόβλημα έρχεται να λύσει η προβολή της σχέσης στα ΜΚΔ. Ειδικότερα, ο Σ19 ανέφερε:

Ε:: ίσως μερικές φορές να λειτουργούν ως ε: όχι ως ασπίδα (.) ως κάτι το αποθητικό σε:: πιθανούς άλλους ερωτικούς συντρόφους (2.0) Θεες ένα παράδειγμα (.) Αν εγώ έχω μια σχέση και ποστάρω μια φωτογραφία με την σχέση μου στο Instagram (.) πιθανότατα αυτό θα απωθήσει άλλες κοπέλες ώστε να με προσελκύσουν όσο και άλλους ε:: (.) άνδρες να προσελκύσουν την κοπέλα μου (.) Οπότε ίσως με αυτόν τον τρόπο ίσως να προστατεύουν εντός και εκτός εισαγωγικών (.) μια σχέση.

Παρόλο που η άποψη αυτή διατυπώθηκε μόνο από τον Σ19, αντανακλά μια σημαντική πτυχή της προβολής της σχέσης στα ΜΚΔ και των ενδεχόμενων κινήτρων που οδηγούν ένα ζευγάρι σε μια τέτοια πρακτική. Είναι πιθανό, με βάση όσα προαναφέρθηκαν, η απόθεση των απόμων που θα προσέγγιζαν ερωτικά ένα από τα δύο άτομα στη σχέση με αυτό το μέσο να λειτουργεί καταπραϋντικά στο άγχος του ζευγαριού αναφορικά με αυτό το ζήτημα και να αποτρέπει ορισμένες συγκρούσεις στα πλαίσια μιας σχέσης. Επομένως, η προβολή μιας συντροφικής σχέσης σε ένα τόσο δημόσιο πλαίσιο μπορεί να αποσκοπεί εν μέρει στον ξεκάθαρο προσδιορισμό της και στην προστασία της από τρίτους.

Συνεπώς, όσον αφορά την προβολή μιας συντροφικής σχέσης στα ΜΚΔ, οι συμμετέχοντες/ουσες φάνηκε να επισημαίνουν περισσότερο τον αρνητικό αντίκτυπο που είναι πιθανό να έχει για την ποιότητα μιας σχέσης. Η δημιουργία προσδοκιών στις οποίες δεν μπορεί να ανταποκριθεί ο/η σύντροφος αλλά και ο διαμοιρασμός πολύ προσωπικών στιγμών προβλημάτισαν τους συνεντευξιζόμενους. Ωστόσο, μια μειονοτική άποψη πάνω στο θέμα υποστήριξε τη θετική συνεισφορά που ενδεχομένως να έχει η δημοσιοποίηση της σχέσης στον σαφή προσδιορισμό της και στην “προστασία” της από εξωτερικά ερεθίσματα.

Ζήλια και Συγκρούσεις Ανάμεσα στο Ζευγάρι

Σύμφωνα με τα νεαρά άτομα, ένα φυσιολογικό φαινόμενο στα πλαίσια των σχέσεων είναι οι διαμάχες και η ζήλια ανάμεσα στο ζευγάρι. Τα ΜΚΔ φαίνεται να διαδραματίζουν κάποιο ρόλο ως προς αυτό. Συγκεκριμένα, στα πλαίσια του πρώτου θέματος φαίνεται ότι ορισμένοι από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες έδωσαν βαρύτητα στη δραστηριότητα του κάθε συντρόφου ξεχωριστά στα ΜΚΔ και στο πως αυτή ενδεχομένως να επηρεάζει τις συγκρούσεις μεταξύ τους αλλά και σε ευρύτερο επίπεδο την πορεία μιας σχέσης. Ωστόσο, δόθηκε και ιδιαίτερη έμφαση (στα πλαίσια του δεύτερου θέματος) στον παράγοντα των διαφορών ανάμεσα στο κάθε ζευγάρι. Συγκεκριμένα, φάνηκε να έχει καταλυτικό ρόλο το αν εμπιστεύονται σε γενικότερο βαθμό οι σύντροφοι ο ένας τον άλλο ή οι ανασφάλειες που ενδεχομένως να έχει ένας από τους δύο συντρόφους τόσο για την ίδια τη σχέση όσο και σε προσωπικό επίπεδο.

Η ζήλια και οι διαμάχες ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας του/της συντρόφου στα ΜΚΔ.

Αρχικά, αυτό που παρατηρήθηκε από κάποιους συνεντευξιαζόμενους ήταν το γεγονός ότι μια πηγή ζήλιας και συγκρούσεων ανάμεσα στο ζευγάρι πιθανώς να είναι ο τρόπος που οι δύο σύντροφοι χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ. Ειδικότερα, οι αναρτήσεις τους, τα σχόλια, τα «like» και οι ακόλουθοι τους μπορεί να γίνουν ενίοτε αντικείμενο διαμάχης. Αυτό υποστηρίχθηκε και από την Σ15 η οποία τόνισε τα παρακάτω:

Θεωρώ ότι μπορούν να δημιουργήσουν μια ένταση (.) Δηλαδή να ανεβάσει κάποιος κάτι που ο άλλος θεωρεί ότι δεν ήταν ωραίο (.) ή ήταν πιο προσβλητικό ή ας πούμε αυτό που σου είπα και πριν (.) Να ανεβάσει ότι είναι σε έναν χώρο με κάποιο άτομο που ο άλλος δεν το συμπαθεί ή που δεν του το είπε και να προκαλέσει μια ένταση γενικά.

Όπως φαίνεται από τα λεγόμενα της Σ15, όταν ένα άτομο βρίσκεται στα πλαίσια μιας συντροφικής σχέσης οι αναρτήσεις και οι κινήσεις του στα ΜΚΔ ενδέχεται να επηρεάσουν τη σχέση αυτή. Συγκεκριμένα, τόνισε ότι παρόλο που το προφίλ μπορεί να είναι προσωπικό η προβολή του ατόμου στα ΜΚΔ πρέπει να γίνεται με σεβασμό στον/στην σύντροφο του και στη μεταξύ τους σχέση. Επιπλέον, αν η διαδικτυακή αλληλεπίδραση του ατόμου με άλλους δεν γίνεται με γνώμονα τον σεβασμό στη συντροφική σχέση και τη δέσμευση μεταξύ του ζευγαριού είναι πιθανό να δημιουργηθούν διαμάχες. Ο Σ14 εστίασε παραπάνω σε αυτή την πτυχή, λέγοντας τα εξής:

Μέσω του Instagram π.χ μπορεί πιο εύκολα να δημιουργηθεί πρόβλημα σε φάση (.) με τα like, με τα follow (.) ότι και ποια είναι αυτή και ποιος είναι αυτός (.)

Η διαδικτυακή δραστηριότητα ενός ατόμου ιδιαίτερα στα πλαίσια του Instagram φαίνεται με βάση τις συνεντεύξεις να έχει τόσο μεγάλη επιρροή σε μια σχέση, σε σημείο να οδηγήσει το ζευγάρι σε μια ρήξη. Μάλιστα, φαίνεται το περιβάλλον του διαδικτύου να έχει την ίδια υπόσταση με αυτό των διαπροσωπικών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων, καθώς οι πράξεις των ατόμων σε αυτά μπορούν να γίνουν αντικείμενο συζήτησης και διαπληκτισμού όπως και ένα συμβάν που πραγματοποιείται σε δια ζώσης επίπεδο. Άλλωστε, οι συμμετέχοντες/ουσες φάνηκε να συμφωνούν γενικότερα στο ότι οι νέοι άνθρωποι χτίζουν μια “ταυτότητα” στα ΜΚΔ η οποία προβάλλεται στον άμεσο και ευρύτερο κύκλο τους και συμπεριλαμβάνει τη συντροφική σχέση. Γι’ αυτό, οι ατομικές αλληλεπιδράσεις που γίνονται στα πλαίσια των ΜΚΔ ενδέχεται να έχουν για μια σχέση τον ίδιο αντίκτυπο με αυτές που πραγματοποιούνται σε διαπροσωπικό επίπεδο.

Ο ρόλος των ατομικών διαφορών στην ζήλια

Ένας παράγοντας που διαθέτει καταλυτικό ρόλο ως προς το ζήτημα της ζήλιας και των συγκρούσεων, σύμφωνα με ορισμένους/ες συμμετέχοντες / ουσες, είναι οι διαφορετικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε συντροφική σχέση. Αναλυτικότερα, υποστηρίζεται ότι η ύπαρξη εμπιστοσύνης είναι τόσο σημαντική ώστε να καθορίσει το κατά πόσο τα ΜΚΔ έχουν θετικό ή αρνητικό ρόλο στη συντροφική σχέση. Παραδείγματος χάρη, ο Σ17 ανέφερε τα εξής:

Αλλά είναι και λίγο ανάλογα με τον άνθρωπο (.) Δηλαδή όταν έχεις έναν άνθρωπο δίπλα σου που δεν ζηλεύει, δεν τον νοιάζει και δεν ασχολείται με αυτά (.) τότε είναι αλλιώς (.) Υπάρχουν βέβαια και άνθρωποι που είναι φουλ με αυτά και ασχολούνται με τα πάντα (.) Με το ποιον κάνεις like, ποιον ακολουθείς...

Σύμφωνα με τον παραπάνω συμμετέχοντα, στην κάθε σχέση οι σύντροφοι διαχειρίζονται με διαφορετικό τρόπο το θέμα της ζήλιας. Όπως και κάποιοι άλλοι συνεντευξιαζόμενοι, ο Σ17 υποστήριξε ότι δεν γίνεται να ευθύνονται εξ’ ολοκλήρου τα ΜΚΔ για τις συγκρούσεις μεταξύ ενός ζευγαριού. Η διαπίστωση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχουν και ζευγάρια τα οποία δεν επηρεάζονται ιδιαίτερα από τη δραστηριότητα σε αυτά τα πλαίσια και έχουν μια γενικότερη αίσθηση εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Επομένως, οι ατομικοί παράγοντες, όπως για παράδειγμα το κατά πόσο είναι κάποιος επιρρεπής στη ζήλια και την καχύποπτη

συμπεριφορά απέναντι στον/στην σύντροφο, επηρεάζουν τη στάση του ως προς το θέμα των διαδικτυακών αλληλεπιδράσεων.

Μάλιστα, έναν επιπλέον ατομικό παράγοντα που επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνονται τα άτομα στις δραστηριότητες του/της συντρόφου τους στα ΜΚΔ τόνισε η Σ1 στο παρακάτω απόσπασμα:

(Τα ΜΚΔ) προμοτάρουν πράγματα τα οποία ε: (2.0) μας κάνουν να ζηλεύουμε όταν είμαστε ανασφαλείς και στη σχέση μας αλλά και ως άνθρωποι (3.0)

Ειδικότερα, η Σ1 φαίνεται να αναφέρεται στον ρόλο που διαδραματίζει η ανασφάλεια ως προς το ζήτημα της εκδήλωσης ζήλιας. Στο απόσπασμα που προηγήθηκε κάνει λόγο για δύο είδη ανασφάλειας που ενδεχομένως να αισθάνεται ένα άτομο: την ανασφάλεια για τη σταθερότητα της σχέσης και την προσωπική ανασφάλεια.

Από τα λεγόμενα της διαφαίνεται ότι οι νέοι άνθρωποι είναι πιθανό να εκφράσουν έντονα τη ζήλια τους στον/στην σύντροφο τους με αφορμή μια ενέργεια στα ΜΚΔ, όταν θεωρούν ότι η σχέση τους είναι ευάλωτη σε εξωτερικά ερεθίσματα και επιρροές (όπως για παράδειγμα ένα like του/της συντρόφου σε μια φωτογραφία ενός άλλου ατόμου) και μπορεί ανά πάσα στιγμή να καταρρεύσει. Αντίστοιχα, οι ατομικές ανασφάλειες μπορούν να λειτουργήσουν με παρόμοιο τρόπο, καθώς το άτομο ενδεχομένως να νιώθει ότι απειλείται από τα ερεθίσματα αυτά και δεν διαθέτει την πεποίθηση ότι μπορεί το ίδιο να καλύψει διάφορες ανάγκες του/της συντρόφου του (π.χ συναισθηματικές ανάγκες, σεξουαλικές ανάγκες κ.α).

Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητο να ληφθεί υπόψη ότι αναφορικά με το συγκεκριμένο θέμα οι απόψεις των αναδύομενων ενηλίκων που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις δίστανται. Ενώ ορισμένοι φαίνεται να προσδιορίζουν πιο ξεκάθαρα ως παράγοντα κινδύνου τα ΜΚΔ-τουλάχιστον σε ό,τι σχετίζεται με τις διαμάχες και τη ζήλια σε μια σχέση- άλλοι φαίνεται να δίνουν μεγαλύτερη αξία στις ατομικές διαφορές. Τέλος, τα ΜΚΔ φαίνεται να αποτελούν για κάποιους ένα πλαίσιο που μπορεί από μόνο του να προξενήσει τη σύγκρουση στο ζευγάρι, ενώ για άλλους μια απλή αφορμή για διαμάχη που ούτως ή άλλως θα ήταν αναπόφευκτη.

Αποξένωση και Απομάκρυνση από τον/την Σύντροφο

Σύμφωνα με τους/τις συνεντευξιαζόμενους/ες, οι συντροφικές σχέσεις φαίνεται να επηρεάζονται σε κάποιο βαθμό αρνητικά από την εισχώρηση των ΜΚΔ στην καθημερινότητα

των νέων ατόμων, καθώς παρά το γεγονός ότι προσφέρουν στο ζευγάρι πολλές δυνατότητες για επικοινωνία ταυτόχρονα δημιουργούν μια αίσθηση αποξένωσης. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες/ουσες τόνισαν στο πρώτο θέμα ότι τα ΜΚΔ πολλές φορές φτάνουν στο σημείο να αντικαθιστούν τη διαπροσωπική επικοινωνία και να απομακρύνουν τους δύο συντρόφους. Επιπλέον, τα νεαρά άτομα είναι σε θέση να αντιληφθούν όχι μόνο ότι τα ΜΚΔ είναι ιδιαίτερα εθιστικά αλλά και ότι η προσκόλληση σε αυτά έχει σοβαρές συνέπειες ακόμη και στα πλαίσια μιας σχέσης, όπως αναφέρεται στο δεύτερο θέμα.

Τα ΜΚΔ ως υποκατάστατο της διαπροσωπικής επικοινωνίας

Στα πλαίσια των συνεντεύξεων δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι τα ΜΚΔ ενδέχεται να οδηγήσουν στη μείωση της διαπροσωπικής επικοινωνίας του ζευγαριού, καθώς τα άτομα μπορούν να βρίσκονται σε επικοινωνία καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και να μην προσπαθούν να βρουν χρόνο για την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή με τον/τη σύντροφο τους. Ειδικότερα ο Σ4 εστιάζει σε αυτό λέγοντας τα εξής:

Έχεις μια επικοινωνία (2.0) ανεξάρτητα με το αν βρίσκεστε κοντά με το (.) έτερον σου ήμισυ ((γέλιο)) είναι θετικό επίσης ότι μπορείς να ανεβάζεις πράγματα και να κάνεις (post) κοινές φωτογραφίες με τον δικό σου άνθρωπο (.) να μοιράζεσαι την σχέση αυτή ε:: (1.0) αρνητικά είναι ότι ...το θετικό σου είναι ίσως και το αρνητικό σου δηλαδή ενώ είστε μαζί στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης και υπάρχει μια σχέση έτσι (.) είναι και το αρνητικό ότι δεν είστε κοντά.

Από τα λεγόμενα του Σ4 διαφαίνεται ότι δύο άτομα μπορούν να μοιράζονται τη σχέση τους στα ΜΚΔ και να επικοινωνούν από όπου και να βρίσκονται μέσω αυτών αλλά ταυτόχρονα να νιώθουν ότι απομακρύνονται. Με τη λέξη *κοντά* φαίνεται να αναφέρεται στην οικειότητα που έχει ένα ζευγάρι και στη σύνδεση που αποκτά μέσα από την δια ζώσης αλληλεπίδραση. Ενώ, λοιπόν, ένα ζευγάρι μπορεί να περνάει χρόνο στα ΜΚΔ και να εξωτερικεύει μια διαφορετική εικόνα της σχέσης στον έξω κόσμο, ταυτόχρονα ενδέχεται στη δια ζώσης αλληλεπίδραση τα άτομα να μην είναι το ίδιο “δεμένα” και να μην αντιπροσωπεύουν αυτή την εικόνα που παρουσιάζουν μέσω των αναρτήσεων τους.

Για το ίδιο ζήτημα μίλησε και ο Σ12 στη συνέντευξη του λέγοντας τα παρακάτω :

Πιστεύω:: (.) ότι δίνουμε πολύ χρόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (.) να μιλάμε ηλεκτρονικά παρά από κοντά (.) Έχει χαθεί το κοντινό (.) πιο πολύ μιλάμε από εκεί και δίνουμε έμφαση (.) Δυστυχώς η κοινωνία έχει γίνει έτσι (.)...απλά να χαθεί λίγο το συναίσθημα (.) Γιατί

μιλάνε μέσα από μια οθόνη (.) κυρίως (.) Δεν είναι από κοντά να κοιτάει ο ένας τον άλλον (.) είναι κάτι (.) κάτι διαφορετικό όχι τόσο οικείο (.) Είναι απλά.: μια σχέση ηλεκτρονικά.

Ο Σ12 δίνει βαρύτητα στα κοινωνικά αίτια της αποξένωσης αυτής, καθώς τονίζει ότι η πλειοψηφία των ατόμων στην κοινωνία όπου ζούμε, πλέον επιλέγει να επικοινωνεί μέσω του διαδικτύου. Μάλιστα, υπογραμμίζει ότι μέσω αυτού του τρόπου επικοινωνίας *χάνεται το συναίσθημα* δηλαδή η σχέση λαμβάνει μια πιο αποπροσωποποιημένη διάσταση και χάνει τον οικείο χαρακτήρα που θα έπρεπε να έχει. Διαφοροποιείται, δηλαδή, η μορφή της σχέσης και μειώνεται ο αυθεντικός χαρακτήρας της, καθώς μετατρέπεται σε μια “ηλεκτρονική σχέση”. Επιπρόσθετα, ο Σ12 τονίζει ότι απουσιάζουν σε πολλές περιπτώσεις και τα έξω-λεκτικά στοιχεία της επικοινωνίας (όπως είναι η βλεμματική επαφή) που βοηθούν στη διαμόρφωση ενός κοινού κώδικα αλληλεπίδρασης μεταξύ του ζευγαριού και εντείνουν τα συναισθήματα που επιθυμούν να εκφράσουν οι δύο σύντροφοι.

Προσκόλληση στα ΜΚΔ

Οι συμμετέχοντες/ουσες ανέδειξαν, επίσης, τις επιπτώσεις που έχει η προσκόλληση στα ΜΚΔ για μια συντροφική σχέση. Όπως διαφαίνεται από τις συνεντεύξεις, τα νεαρά άτομα περνούν ένα πάρα πολύ μεγάλο μέρος της ημέρας κυρίως στο Instagram, το Tik tok και το Messenger αλλά και σε άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης- πολλές φορές ενώ βρίσκονται με τον/την σύντροφο τους. Αναφορικά με το συγκεκριμένο θέμα, η Σ7 –υποστήριξε τα εξής:

Υπάρχουν περιπτώσεις που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα social για να λήξει μια σχέση (.) E.: ένας λόγος μπορεί να είναι ο ένας να είναι πολύ προσκολλημένος στα social (.) να είναι όλη μέρα στα social και να έχει ξεφύγει από την πραγματική ζωή (1.0).

Με βάση τα λεγόμενα της Σ7, ο εθισμός ενός ατόμου στο να παραμένει δικτυωμένο και το να αφιερώνει πολλές ώρες την ημέρα “σκρολάρωντας” στα ΜΚΔ μπορεί να ‘έχει ως αποτέλεσμα το να χάσει τον έλεγχο της πραγματικής του ζωής και να μη δίνει σημασία στα άτομα με τα οποία έχει διαμορφώσει ουσιαστικές σχέσεις, όπως είναι οι φίλοι, η οικογένεια και ο/η σύντροφος του. Επιπλέον, η Σ7 τονίζει ότι η συμπεριφορά αυτή μπορεί να επηρεάσει με τόσο καταλυτικό τρόπο μια συντροφική σχέση έτσι ώστε να συνεισφέρει στη λήξη της, καθώς το ζευγάρι περνά όλο και λιγότερο ποιοτικό χρόνο κάνοντας δραστηριότητες και δημιουργώντας αναμνήσεις που συνεισφέρουν στην ενίσχυση του μεταξύ τους δεσμού.

Ένα ακόμη στοιχείο που προέκυψε από τη συνέντευξη του Σ8 και αφορά την προσκόλληση στα ΜΚΔ είναι το γεγονός ότι στρέφουν την προσοχή του ατόμου σε διαφορετικές κατευθύνσεις και το κάνουν να εστιάζει λιγότερο στη σχέση.

Σε αυτό εντάζει κιόλας μπορώ να προσθέσω ότι.: σε κάνει όλη την ώρα να είσαι στο κινητό σου (.) που από μια άποψη εμ: (.) σε κάνει να χάνεις την επαφή με τον κόσμο γύρω σου (.) και σε κάνει να επικεντρώνεσαι πολύ στο να δημιουργήσεις εσύ μια εικόνα του εαυτού σου στα social media (.) η οποία θα είναι προσιτή ως προς τους άλλους (.)

Με βάση τα λεγόμενα του Σ8, τα ΜΚΔ κάνουν το άτομο να δίνει λιγότερη έμφαση στα άτομα που βρίσκονται στη ζωή του όπως ο/η σύντροφος του και να ενδιαφέρονται για μια “persona” που δημιουργούν στα πλαίσια του διαδικτύου και το κατά πόσο αυτή είναι προσιτή σε άτομα που μπορεί στην πραγματική ζωή να του είναι άγνωστα. Ως φυσικό επακόλουθο, το άτομο αφιερώνει υπερβολικά μεγάλο μέρος της καθημερινότητας του προσπαθώντας να είναι αρεστό σε άλλα άτομα και να λάβει επιβεβαίωση από αυτά, χάνοντας ενδιαφέρον για τη σχέση του.

Απιστία και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

Μέσα από το περιεχόμενο των συνεντεύξεων κρίθηκε απαραίτητο να διαμορφωθεί ως ένα ξεχωριστό κεντρικό θέμα η απιστία σε μια συντροφική σχέση σε συσχετισμό με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η απιστία ως έννοια σε αυτά τα πλαίσια διαθέτει μεγαλύτερη ρευστότητα, καθώς μπορεί να εκδηλωθεί με πολλαπλούς τρόπους και διαφοροποιείται σε σημαντικό βαθμό ως προς τη μορφή της σε σύγκριση με τα πλαίσια που βρίσκονται εκτός του διαδικτύου. Ταυτόχρονα, μέσω των ΜΚΔ εμφανίζονται και επιπλέον κίνητρα τα οποία ενδεχομένως να ωθούν το άτομο στο να απατήσει τον/την σύντροφο του. Ωστόσο, οι συνέπειες μια τέτοιας πράξης δεν παύουν να είναι το ίδιο σοβαρές για τη σταθερότητα και την εξέλιξη μιας συντροφικής σχέσης.

Η απιστία στη σχέση με τη χρήση των ΜΚΔ

Οι συμμετέχοντες έθεσαν ως προβληματισμό τους το γεγονός ότι η απιστία στη σχέση μπορεί να λάβει παραπάνω από μία μορφές, συμπεριλαμβανομένης και αυτής που γίνεται με την αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αρχικά, υπάρχει το διαδικτυακό φλερτ μέσω μηνυμάτων με άλλα άτομα, το οποίο έχει εξίσου σοβαρές συνέπειες για τη σχέση είτε ο σύντροφος ξεκινά την συζήτηση με ένα τρίτο άτομο είτε τη συνεχίζει με την ανταπόκριση του

στα μηνύματα και στο φλερτ που έχει ξεκινήσει μαζί του κάποιος άλλος. Συγκεκριμένα, η Σ5 ανέφερε ότι:

Έχει την ελευθερία να φλερτάρει (2.0) να μπει σε ένα παιχνίδι (.) ε.: να μπει σε διάφορους σε εισαγωγικά πειρασμούς να απαντήσει σε κάποια μηνύματα ε.: και να αλληλεπιδράσει με άλλα άτομα τα οποία ε: αν συνεχίσει αυτή η αλληλεπίδραση να προκαλέσουν πρόβλημα στην σχέση του αν είναι π.χ με ένα άλλο άτομο που μπορεί να αρχίσει να το βλέπει ερωτικά ή μπορεί το οτιδήποτε.

Αντίστοιχα μια άλλη δραστηριότητα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που θεωρήθηκε από τους/τις συμμετέχοντες/ ουσες ως ένδειξη απιστίας σε μια σχέση είναι τα like σε φωτογραφίες ή σε “stories” άλλων ατόμων στο Instagram. Ειδικότερα, σε ένα μέσο όπως το Instagram, όπου το άτομο “βομβαρδίζεται” διαρκώς από αναρτήσεις και περιεχόμενο τρίτων, η χρήση του κουμπιού like για συγκεκριμένες αναρτήσεις και όχι για όλες ενδέχεται να έχει ως απώτερο σκοπό τη σταδιακή προσέγγιση ενός άλλου ατόμου. Συγκεκριμένα, η Σ16 υπογράμμισε ότι:

Θεωρώ πως τίποτα δεν γίνεται έτσι απλά γιατί βαριόμαστε και λέμε ας κάνω ένα like . Θεωρώ ότι η κάθε κίνηση (.) της να εκφράσεις κάτι με αυτή σου την κίνηση ...το να βλέπω π.χ να κάνει like και κάτω από δημοσιεύσεις άκυρων ανθρώπων που δεν είναι του δικού του: (.) ε φιλικού περιβάλλοντος (.) Ε.:μ αυτό θα επηρέαζε αρνητικά θεωρώ (.) Δεν γίνεται κάτι χωρίς να υπάρχει ένας λόγος πίσω από αυτό.

Μάλιστα, όταν η δραστηριότητα αυτή γίνεται σε όλες τις αναρτήσεις ενός ατόμου και χωρίς να μεσολαβεί κάποιο χρονικό διάστημα, δηλαδή όταν ένα άτομο κάνει διαδοχικά like σε όλες τις αναρτήσεις ενός άλλου ατόμου, τότε πρόκειται για ένα εξολοκλήρου διαφορετικό φαινόμενο που ονομάζεται spam. Καθώς, κάθε χρήστης του Instagram λαμβάνει μια ειδοποίηση όταν ένα άλλος κάνει like σε μια ανάρτηση του, γίνεται σαφές ότι το spam μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να τραβήξει την προσοχή ενός ατόμου, αφού σε ένα διάστημα μερικών λεπτών θα λάβει πολλαπλές ειδοποιήσεις για like που προέρχονται από το ίδιο άτομο. Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι η εσκεμμένη πρακτική αυτή μπορεί να αποτελέσει και τακτική προσέγγισης ενός ατόμου για το οποίο υπάρχει ερωτικό ενδιαφέρον. Την παραπάνω διαδικασία επεσήμανε η Σ3:

*Ναι είτε με το *sram* ,το λεγόμενο (.) που είναι και καλά πολλά: μαζεμένα likes σε παλιότερες φωτογραφίες κι αυτό γίνεται συνήθως για να τραβήξουν το ενδιαφέρον (.) **Τα κίνητρα για την απιστία με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.***

Η απόφαση ενός ατόμου να απατήσει τον/την σύντροφο του μπορεί να απορρέει από μια πληθώρα προσωπικών προβλημάτων ή προβλημάτων ανάμεσα στο ζευγάρι. Όπως και άλλες δραστηριότητες μας στα πλαίσια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η προσέγγιση άλλων ατόμων με ερωτικό ενδιαφέρον ενδεχομένως να αποτελεί μια προσπάθεια του ατόμου να λάβει επιβεβαίωση από τους άλλους. Άλλωστε και στις περιπτώσεις απιστίας εκτός των social media είναι πιθανό, όταν ο ένας από τους δύο συντρόφους νιώθει ότι δεν είναι αρκετά αρεστός, επιθυμητός και αγαπητός από τον άλλον, να αναζητήσει την προσοχή και το σεξουαλικό ενδιαφέρον ενός τρίτου ατόμου. Συγκεκριμένα, η συμμετέχουσα Σ16 ανέφερε το εξής:

*Ζητάει αρχικά αποδοχή από άλλο κόσμο (.) έχει την ανάγκη της αποδοχής από άλλους (.)
Οπότε είναι ένας εύκολος τρόπος να γίνει μέσω του Instagram (.)*

Σύμφωνα με τα νεαρά άτομα, ένα ακόμη αίτιο για την αναζήτηση της προσοχής άλλων ατόμων και την προσέγγιση τους σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως το Instagram μπορεί να είναι η προσωπική ανασφάλεια που μπορεί να αισθάνεται ένα άτομο. Ειδικότερα, η αναζήτηση σεξουαλικού ενδιαφέροντος από πολλαπλά άτομα και όχι απλά από τον σύντροφο, μπορεί να είναι σημαντική για ένα άτομο που δεν έχει μια θετική αυτοεικόνα και υψηλή αυτοεκτίμηση. Μάλιστα όπως αναφέρθηκε και στα πλαίσια των συνεντεύξεων από την Σ3:

Επειδή νιώθουν και αυτή την ασφάλεια είτε δεν τους νοιάζει αν θα ανταποκριθεί ο άλλος ή όχι είτε γιατί είναι κάτι εύκολο μπορεί κάποιος να το κάνει και από βαρεμάρα (.) να μην έχει κάποιο ουσιαστικό λόγο, να μην θέλει καν να προχωρήσει την συζήτηση αλλά να θέλει απλά να πάρει μια άλφα επιβεβαίωση μόνο από αυτό (.)

Επιπλέον, σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζομένων ένα ακόμη κίνητρο με βάση το οποίο κάποιος μπορεί να επιλέξει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να προσεγγίσει άλλα άτομα είναι η ευκολία συγκάλυψης των πράξεων του και η αποφυγή ανάληψης των ευθυνών του σχετικά με αυτές τις πράξεις. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δίνουν την ευκαιρία στα άτομα να διαγράψουν μηνύματα που έχουν στείλει ή να δημιουργήσουν παραπάνω από ένα προφίλ, με αποτέλεσμα να έχουν έναν σχετικό έλεγχο της κατάστασης σε περίπτωση που

επιλέξουν να κάνουν κάτι χωρίς να το γνωρίζει ο σύντροφος τους. Αυτό υποστηρίζεται και από την Σ10 που τόνισε τα εξής:

Ναι θεωρώ ότι υπάρχει και το ενδεχόμενο να (.) απατάει ο ένας τον άλλον (.) και τα social media να είναι (.) δεν θέλω να πω η αφορμή (.) είναι ένας τρόπος διευκόλυνσης θα έλεγα για να γίνει κάτι τέτοιο (.) Γιατί το από κοντά είναι πιο δύσκολο ενώ από τα social μπορείς να κρυφτείς, να σβήσεις τα μηνύματα, μπορείς να κάνεις μπλοκ, μπορείς να κάνεις οτιδήποτε, μπορείς απλά να κρύψεις το κινητό σου, να βάλεις κωδικό, δεν ξέρω (.) μπορείς να κάνεις πάρα πολλά για να το κρύψεις όλο αυτό (.)

Τέλος, από τα λεγόμενα της Σ10 διαφαίνεται ότι το δίκτυο ατόμων που παρέχεται μέσα από τα ΜΚΔ σε σύγκριση με τις δια ζώσης επαφές και γνωριμίες παρέχει μια παραπάνω ευκολία στα άτομα να απατήσουν στη σχέση τους αλλά και να κρύψουν το γεγονός αυτό. Ειδικότερα, σε περιπτώσεις συνομιλίας ατόμων που διαμένουν σε διαφορετικές περιοχές, οι πιθανότητες να αποκαλυφθεί ότι το ένα άτομο προσεγγίζει με ερωτικό ενδιαφέρον άλλα άτομα πέρα από τα πλαίσια της σχέσης του μειώνονται σημαντικά. Επομένως, συνδυάζοντας όλα όσα προαναφέρθηκαν γίνεται κατανοητό ότι ένα ενδεχόμενο κίνητρο για την απιστία με την χρήση των ΜΚΔ είναι αυτή ακριβώς η ευκολία που παρέχουν στους χρήστες τους.

Συζήτηση

Η παρούσα μελέτη είχε ως σκοπό να διερευνήσει τις απόψεις των αναδυόμενων ενηλίκων για την χρήση των ΜΚΔ στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων. Αρχικά, σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζομένων, τα ΜΚΔ φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα της επικοινωνίας ενός ζευγαριού, καθώς ενδέχεται να επηρεάζουν κάποιες πτυχές του θετικά ενώ άλλες αρνητικά. Συγκεκριμένα, η αλληλεπίδραση στα ΜΚΔ φαίνεται να συνδέεται θετικά με διάφορες συμπεριφορές διατήρησης των συντροφικών σχέσεων (είτε είναι γεωγραφικά κοντινές είτε είναι εξ' αποστάσεως) (Billedo et al., 2015).

Όπως διαπιστώνουν οι συμμετέχοντες/ ουσες, μέσω της συζήτησης για τα συμβάντα της καθημερινότητας τους και της γενικότερης αλληλεπίδρασης μέσω των ποικίλων διαδραστικών μέσων που παρέχουν τα ΜΚΔ (βιντεοκλήσεις, φωτογραφίες κ.α), οι σύντροφοι είναι σε θέση να ενδυναμώσουν τον δεσμό τους και να αισθανθούν εγγύτητα ακόμα και αν βρίσκονται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Μάλιστα, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα ζευγάρια που βρίσκονται σε σχέσεις εξ' αποστάσεως τείνουν να χρησιμοποιούν περισσότερο -σε σχέση με τα υπόλοιπα ζευγάρια- τα ΜΚΔ για να εκδηλώσουν συμπεριφορές με στόχο τη διατήρηση της σχέσης τους (τόσο στρατηγικές προσπάθειες όσο και προσπάθειες ρουτίνας) (Billedo et al., 2015). Συνεπώς, τόσο μέσα από την παρούσα έρευνα αλλά και από τη βιβλιογραφία γίνεται κατανοητό ότι τα ΜΚΔ μπορούν να διευκολύνουν αρκετά την καθημερινότητα ενός ζευγαριού κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση (ιδίως στις περιπτώσεις των σχέσεων εξ' αποστάσεως) όσον αφορά τον τομέα της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης.

Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι στην υπάρχουσα βιβλιογραφία φαίνεται ότι τα ΜΚΔ παρέχουν τη δυνατότητα στα άτομα να δομήσουν προσεκτικά και να επεξεργαστούν τα μηνύματα προς τον/τη σύντροφό τους πριν τα στείλουν (Coundouris et al., 2021), οι απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών φαίνεται να διαφοροποιούνται. Ειδικότερα, οι συνεντευξιαζόμενοι/ες τόνισαν τη σημασία που διαθέτουν άλλοι παράγοντες που οδηγούν σε μια πιο απρόσωπη αλληλεπίδραση μεταξύ του ζευγαριού όπως είναι: η αδυναμία του παραλήπτη να αντιληφθεί με ακρίβεια σε κάποιες περιπτώσεις τον τόνο του αποστολέα, το περιεχόμενο των γραπτών μηνυμάτων κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης και τον χωρισμό μέσω μηνυμάτων στα ΜΚΔ. Ως εκ τούτου, τονίζεται ότι υπάρχει ο κίνδυνος να παρεμποδίζεται η αποτελεσματική συνεννόηση του ζευγαριού σε αρκετές περιπτώσεις.

Επομένως, το στοιχείο που αναδείχθηκε από τις συνεντεύξεις είναι ότι τα άτομα νεαρής ηλικίας πολλές φορές καταφεύγουν στα ΜΚΔ για να επικοινωνήσουν για σημαντικά θέματα, καθώς πολλές φορές δεν επιθυμούν να κάνουν τις συζητήσεις αυτές πρόσωπο με πρόσωπο και διότι είναι αρκετά εξοικειωμένοι με την χρήση των ΜΚΔ για τις αλληλεπιδράσεις τους γενικότερα. Ως αποτέλεσμα, ενδέχεται να στέλνουν κάποια μηνύματα τα οποία δεν έχουν διατυπωθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και δημιουργούν παρεξηγήσεις ή είναι αρκετά απότομα και ψυχρά. Παρόλο, λοιπόν, που υπάρχει η δυνατότητα για μια εποικοδομητική αλληλεπίδραση μεταξύ του ζευγαριού μέσω των ΜΚΔ, πολλές φορές μεσολαβούν άλλοι παράγοντες που οδηγούν στο αντίθετο αποτέλεσμα. Αυτό άλλωστε φαίνεται να υποστηρίζει και η υπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία αναφέρει ότι η αμφιθυμία που δημιουργείται στα πλαίσια της επικοινωνίας μέσω των ΜΚΔ (είτε λόγω της λανθασμένης αντίληψης του τόνου στον γραπτό λόγο ή της αργοπορημένης απάντησης σε ένα μήνυμα) συνεισφέρει στην κακή επικοινωνία του ζευγαριού και ως εκ τούτου μειώνει την αποτελεσματικότητά τους (Hertlein & Chan, 2020) και κατ'επέκταση τον διευκολυντικό τους ρόλο στο πλαίσιο της σχέσης.

Όσον αφορά το θέμα της προβολής μιας συντροφικής σχέσης στα ΜΚΔ οι συμμετέχοντες/ουσες ανέδειξαν γενικότερα το θέμα της αυτοπροβολής στα ΜΚΔ και μιας σχέσης ειδικότερα ως ένα στοιχείο που έχει σημαντική θέση στην καθημερινότητα των αναδυόμενων ενηλίκων. Επιπλέον, η βιβλιογραφία δείχνει ότι η προβολή μιας σχέσης σε αυτά τα πλαίσια σχετίζεται θετικά με την ικανοποίηση από την σχέση και ότι αποτελεί μάλλον αποτέλεσμα της ποιότητας μιας σχέσης παρά πρόδρομο της. Σύμφωνα με τους Hughes et al. (2021), τα άτομα που ήδη έχουν υψηλή ικανοποίηση από τη σχέση τους εμπλέκονται σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την προβολή της και όχι ότι το αντίστροφο. Τα άτομα, δηλαδή, με βάση την έρευνα αυτή δεν φαίνεται να προβάλλουν τη σχέση τους για να αυξήσουν την ικανοποίηση που λαμβάνουν από αυτή. Επίσης, τονίζεται ότι τα άτομα που προβάλλουν τη σχέση τους στα ΜΚΔ σημείωσαν μεγαλύτερα επίπεδα αυτοεκτίμησης, γεγονός που αποδεικνύει ότι παράλληλα τα ΜΚΔ θα μπορούσαν να έχουν ευεργετικό ρόλο τόσο για την ίδια σχέση όσο και για τα άτομα (Hughes et al., 2021).

Ωστόσο, οι συνεντευξιζόμενοι/ες τόνισαν περισσότερο τον πιθανό αρνητικό ρόλο που διαδραματίζει η σύγκριση με τις σχέσεις των άλλων ατόμων που προβάλλονται επίσης στα ΜΚΔ στην ποιότητα της σχέσης, καθώς δημιουργούνται ορισμένες υψηλές προσδοκίες για το πώς θα έπρεπε να είναι μια συντροφική σχέση. Τα ευρήματα των Hughes et al. (2021) όμως διαφοροποιούνται ως προς τον κίνδυνο που ανέδειξαν οι συμμετέχοντες/ουσες (με την εξαίρεση του Σ19 που επισήμανε τον προστατευτικό ρόλο της προβολής μιας σχέσης στα

ΜΚΔ), καθώς υποστηρίζουν ότι τα άτομα που ασχολούνται με την ανάρτηση τέτοιου περιεχομένου ίσως να είναι περισσότερο απασχολημένα με τη δημιουργία του για να παρατηρήσουν το περιεχόμενο που αναρτούν τα υπόλοιπα ζευγάρια και να μουν σε μια διαδικασία σύγκρισης. Καθώς τα ευρήματα της παρούσας έρευνας διαφοροποιούνται με αυτά που υποστηρίζει η βιβλιογραφία είναι σημαντικό να διερευνηθούν άλλοι παράγοντες που ενδεχομένως να μεσολαβούν στο κατά πόσο η προβολή της σχέσης επιδρά στην ποιότητα της, όπως το κατά πόσο το περιεχόμενο που αναρτά το ζευγάρι είναι ωραιοποιημένο/ “πλαστό”.

Επιπρόσθετα, ένας άλλος κίνδυνος που εμφανίζεται σχετίζεται με την υπερβολική έκθεση της σχέσης στα ΜΚΔ ή/και τη δημοσιοποίηση περιεχομένου που ξεπερνά τα όρια και βλάπτει την ιδιαιτερότητα του ατόμου. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί ο μη εξουσιοδοτημένος διαμοιρασμός προσωπικών μηνυμάτων και φωτογραφιών που στάλθηκαν στον σύντροφο και απεικονίζουν σεξουαλικό περιεχόμενο. Το θέμα αυτό φαίνεται να προβληματίζει τα άτομα κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση, καθώς όπως ανέφεραν και οι συμμετέχοντες/ουσες τα άτομα αυτής της ηλικίας τείνουν να επικοινωνούν συχνά με τους συντρόφους τους μέσα από τον διαμοιρασμό φωτογραφιών. Ειδικότερα, τονίστηκε από τους συνεντευξιζόμενους, ότι τα ΜΚΔ παρέχουν ένα πλαίσιο που επιτρέπει στο ζευγάρι να ανταλλάξει τέτοιου είδους περιεχόμενο αλλά ταυτόχρονα δεν διαθέτουν ασφαλιστικές “δικλείδες” προκειμένου να αποφευχθεί η κοινοποίηση του.

Βιβλιογραφικά το sexting ως φαινόμενο φαίνεται να βασίζεται στην εμπιστοσύνη που έχουν μεταξύ τους οι σύντροφοι. Σύμφωνα με τα ευρήματα του Bretscher (2021) τα άτομα είναι πιθανότερο να χρησιμοποιήσουν το sexting σε κάποιο στάδιο της σχέσης όπου αισθάνονται άνεση και εμπιστοσύνη για τον/την σύντροφο τους και λιγότερο πιθανό όταν η σχέση βρίσκεται προς το τέλος της και έχει χαθεί η σύνδεση μεταξύ των ατόμων. Αυτό συνάδει και με τις διαπιστώσεις του Amundsen (όπ. αναφ. στο Bretscher, 2021) που δείχνουν τις γυναίκες να εμπλέκονται σε αυτήν τη διαδικασία ως μια μορφή χτισίματος εμπιστοσύνης και να την αποφεύγουν στις περιπτώσεις όπου δεν έχουν εμπιστοσύνη στον σύντροφο τους.

Μέσα, λοιπόν, από αυτή τη σύνδεση μεταξύ του sexting και της εμπιστοσύνης και με βάση τα ευρήματα της παρούσας έρευνας γίνεται κατανοητό ότι ενδεχομένως με το διαμοιρασμό του περιεχομένου αυτού στα ΜΚΔ (είτε σε ομάδες φίλων ή σε μεμονωμένα άτομα), η σχέση να πλήττεται σοβαρά. Αυτό συμβαίνει επειδή το άτομο χάνει την εμπιστοσύνη που είχε προηγουμένως στον/στην σύντροφο του και νιώθει εκτεθειμένο. Επομένως, καθώς το sexting εντάσσεται όλο και περισσότερο στις κυρίαρχες τάσεις όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ

των αναδυόμενων ενηλίκων, είναι σημαντικό να γίνουν περαιτέρω έρευνες προκειμένου τα ζευγάρια να είναι σε θέση να απολαύσουν τα θετικά της σεξουαλικής επικοινωνίας, αποφεύγοντας τις αρνητικές συνέπειες της, όπως τη δημοσιοποίηση προσωπικών μηνυμάτων και φωτογραφιών (Van Ouytsel et al., 2020).

Παρά τους κινδύνους της έκθεσης της σχέσης σε ένα τόσο δημόσιο πλαίσιο όπως αυτό των ΜΚΔ, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ο προσδιορισμός της σχέσης και η επακόλουθη προστασία της από την ανάμιξη τρίτων (ενδεχόμενων εναλλακτικών συντρόφων) που παρέχει η προβολή της, αποτελούν σημαντικό όφελος για το ζευγάρι και πιθανώς να αυξάνουν την ικανοποίηση από τη σχέση. Αυτό ενδέχεται επίσης να συνδέεται με τα αποτελέσματα της έρευνας των Toma και Choi (όπ. αναφ. στο Quiroz & Mickelson, 2021) οι οποίοι εξέτασαν πώς η δέσμευση και η μακροζωία της σχέσης σχετίζονται με τις διαφορετικές πτυχές ενός προφίλ στο Facebook. Ειδικότερα, τα ευρήματα της έρευνας τους έδειξαν ότι ο αριθμός των φωτογραφιών με τον/την σύντροφο, οι αναρτήσεις με πρωτοβουλία των συμμετεχόντων στον “τοίχο” του συντρόφου και η κατάσταση “σε σχέση” στο Facebook συνδέονταν όλα θετικά με τη δέσμευση στη σχέση (Quiroz & Mickelson, 2021). Δηλαδή, πέρα από τα θετικά συναισθήματα που δημιουργεί στο ζευγάρι η κοινή τους δραστηριότητα στα ΜΚΔ, ενδέχεται τα άτομα να έχουν μια αίσθηση ασφάλειας για τη σχέση όταν αυτή προσδιορίζεται ξεκάθαρα σε ένα τόσο δημόσιο πλαίσιο.

Με βάση αυτό, γίνεται αντιληπτό ότι στα πλαίσια μιας συντροφικής σχέσης σήμερα, τα νεαρά άτομα δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη δραστηριότητα του/της συντρόφου τους στα ΜΚΔ. Όπως όταν ο/η σύντροφος τους αναρτήσει μια κοινή τους φωτογραφία δημιουργούνται θετικά συναισθήματα, έτσι αντίστοιχα είναι πιθανό να δημιουργηθούν αρνητικά συναισθήματα (π.χ ζήλια) με μια ανάρτηση, ένα like ή ένα σχόλιο του/της συντρόφου τους που να αφορά άλλα άτομα, όπως αναφέρθηκε και στα πλαίσια των συνεντεύξεων. Ο ρόλος της ζήλιας με βάση τη διαδικτυακή δραστηριότητα του ατόμου έχει διερευνηθεί και από τους Drouin et al. (2014), οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι σύντροφοι κάποιες φορές εκδηλώνουν μια συμπεριφορά “επιτήρησης”, όσον αφορά την πλατφόρμα του Facebook, όπου συγκεντρώνουν πληροφορίες για τη δραστηριότητα του/της συντρόφου τους μέσω της ίδιας της πλατφόρμας. Ωστόσο, πολλές φορές οι πληροφορίες αυτές είναι ελλιπείς και οδηγούν στη διεξαγωγή λανθασμένων συμπερασμάτων που με την σειρά της έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήλιας όσον αφορά το θέμα αυτό. Επίσης, αναφέρεται ότι μέσα από αυτή τη διαδικασία αυξάνονται οι συγκρούσεις ανάμεσα στο ζευγάρι και μειώνεται η ικανοποίηση από τη σχέση (Drouin et al., 2014).

Όπως υποστηρίζουν και οι Muise et al. (2014), η χρήση του Facebook εκθέτει το ζευγάρι σε ένα πλαίσιο πιθανής αλληλεπίδρασης με καινούργιους διαδικτυακούς φίλους, οι οποίοι δεν είναι οικείοι στον/στη σύντροφο του ατόμου αλλά και με πρώην ερωτικούς συντρόφους, παράγοντας που φαίνεται να κινητοποιεί την εκδήλωση της ζήλιας και των συμπεριφορών επιτήρησης. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να συσχετιστούν και με την παρούσα έρευνα, με τη διαφορά ότι οι συμμετέχοντες/ουσες των συνεντεύξεων έδωσαν μεγαλύτερη έμφαση στη δραστηριότητα του συντρόφου (like, follow) στην πλατφόρμα του Instagram. Αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια το Instagram φαίνεται να χρησιμοποιείται περισσότερο -ιδίως από τους αναδυόμενους ενήλικες- καθώς τα νεαρά άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα τόνισαν (στις εισαγωγικές ερωτήσεις) ότι είναι ένα από τα βασικότερα ΜΚΔ και φαίνεται να έχει αποκτήσει τον ρόλο που είχε παλαιότερα το Facebook.

Ένα στοιχείο που κρίνεται απαραίτητο να τονιστεί, είναι ότι ορισμένοι από τους συμμετέχοντες ανέδειξαν και τη σημασία που έχουν οι ατομικοί παράγοντες στη ζήλια για την διαδικτυακή δραστηριότητα του συντρόφου, όπως η εμπιστοσύνη στο ζευγάρι και οι ανασφάλεια του/της συντρόφου. Ερευνητικά φαίνεται, επίσης, να έχει δοθεί έμφαση σε παράγοντες που διαδραματίζουν ρόλο στη ζήλια ανάμεσα στο ζευγάρι όσον αφορά τα ΜΚΔ. Ειδικότερα, στην έρευνα των McAndrew και Shah (2013) υποστηρίζεται ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη τάση να εκδηλώσουν συμπεριφορές επιτήρησης και ζήλιας στο Facebook σε σύγκριση με τους άνδρες, γεγονός που προτείνει ότι οι παρεξηγήσεις που δημιουργούνται στο ζευγάρι ενδέχεται να είναι περισσότερο αποτέλεσμα των λανθασμένων συμπερασμάτων από την πλευρά των γυναικών σε σχέση με τη δραστηριότητα των συντρόφων τους στο Facebook.

Ένας ακόμη παράγοντας που έχει συνδεθεί με τη ζήλια για τη δραστηριότητα του/της συντρόφου στα ΜΚΔ και μπορεί να σχετίζεται με τα ευρήματα των συνεντεύξεων είναι ο τύπος προσκόλλησης/ δεσμού. Βιβλιογραφικά φαίνεται ότι τα άτομα με αγχώδη τύπο προσκόλλησης με τον/την σύντροφο τους είναι περισσότερο πιθανό να εμφανίσουν συμπεριφορές επιτήρησης σχετικά με τις διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις του/της συντρόφου τους (Muise et al., 2014). Επομένως, η ανασφάλεια για τη σχέση που αναφέρεται στις συνεντεύξεις ως παράγοντας που επηρεάζει τη ζήλια στη σχέση, ενδέχεται να συσχετίζεται με την αγχώδη προσκόλληση. Αυτό συμβαίνει διότι τα άτομα αυτά φαίνεται να φοβούνται την απόρριψη από τον ερωτικό σύντροφο και να είναι πιο προσεκτικοί όσον αφορά τις πιθανές απειλές για τη σχέση (Muise et al., 2014).

Επιπρόσθετα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η χρήση των ΜΚΔ ως υποκατάστατο της διαπροσωπικής επικοινωνίας στην ποιότητα μιας συντροφικής σχέσης. Εφόσον η χρήση των νέων τεχνολογιών ενσωματώνεται όλο και περισσότερο στην καθημερινή ρουτίνα επικοινωνίας ενός ζευγαριού στις ηλικίες 18-29, η αλληλεπίδραση που έχει το ζευγάρι τείνει να διαφοροποιείται, καθώς η οικειότητα που υπάρχει με ένα πρόσωπο αντικαθίσταται από γραπτά μηνύματα και emoji. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, τη δημιουργία εμποδίων στη σχέση και την αποστασιοποίηση από τον σύντροφο, καθώς απουσιάζουν τα στοιχεία που προσδίδουν συναίσθημα στην επικοινωνία του ζευγαριού - όπως είναι η βλεμματική επαφή και οι εκφράσεις του προσώπου. Τα παραπάνω συνάδουν με τα ερευνητικά ευρήματα των Hertlein και Chan (2020), οι οποίοι τονίζουν ότι η επικοινωνία μέσω μηνυμάτων προκαλεί αισθήματα άγχους και αμφιθυμίας στα άτομα, καθώς δεν υπάρχει βεβαιότητα για τα αίτια τα οποία οδήγησαν τον/την σύντροφο να μην απαντήσει σε ένα μήνυμα ή να αργήσει να απαντήσει.

Επιπλέον, παρουσιάζεται μια ανησυχία για τη σωστή ερμηνεία των μηνυμάτων από τον παραλήπτη, πράγμα που περιπλέκει περισσότερο την επικοινωνία. Μάλιστα, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου το ζευγάρι επικοινωνεί μέσω κλήσης στα ΜΚΔ υπάρχει κίνδυνος να δημιουργηθούν παρεξηγήσεις καθώς λείπουν ορισμένα οπτικά σήματα όπως η βλεμματική επαφή (Hertlein & Chan, 2020). Ως εκ τούτου, είναι πιθανό οι δύο σύντροφοι εφόσον επιλέγουν να επικοινωνούν κυρίως μέσω των ΜΚΔ μέσα στην μέρα να απομακρύνονται συναισθηματικά, καθώς δημιουργούνται πολλαπλές παρεξηγήσεις και υπάρχουν εμπόδια στην αποτελεσματική έκφραση των σκέψεων και των συναισθημάτων τους.

Παρόμοια φαίνεται να είναι και τα αποτελέσματα της προσκόλλησης στα ΜΚΔ (είτε από τον ένα ή και από τους δύο συντρόφους) όσον αφορά τη συντροφική σχέση. Όπως ανέφεραν και ορισμένοι συνεντευξιαζόμενοι η υπερβολική χρήση των ΜΚΔ, η οποία αποτελεί συχνό φαινόμενο για τους αναδυόμενους ενήλικες, αποπροσανατολίζει το άτομο από τις διαπροσωπικές του σχέσεις και ειδικότερα από τη σχέση με τον/την σύντροφο του. Όταν ο χρόνος που θα έπρεπε να αφιερώνει το άτομο σε κοινές δραστηριότητες με τους αγαπημένους του χρησιμοποιείται για την ατομική ψυχαγωγία του μέσω των ΜΚΔ, γίνεται αντιληπτό ότι οι σχέσεις που έχει πιθανώς να αποδυναμώνονται. Η έρευνα των Bouffard et al. (2022), φαίνεται να συνάδει με όσα ειπώθηκαν παραπάνω, καθώς υποστηρίζει ότι η χρήση των ΜΚΔ γίνεται αντιληπτή αρνητικά από τον/την σύντροφο όταν επιθυμεί περισσότερη προσοχή στα πλαίσια της σχέσης. Επίσης, το ζευγάρι μπορεί να φτάσει ακόμα και στο σημείο να τερματίσει τη σχέση του, εξαιτίας του λιγότερου χρόνου και της προσοχής που αφιερώνει είτε το ένα από τα

δύο ή και τα δύο άτομα στη σχέση και έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ποιότητας των μεταξύ τους αλληλεπιδράσεων (Bouffard et al., 2022).

Με την υψηλή συχνότητα χρήσης των ΜΚΔ συσχετίζεται θετικά και η μεγαλύτερη έκθεση του ατόμου σε προφίλ και πληροφορίες τρίτων, που ενδεχομένως να αποτελούν εναλλακτικές επιλογές συντρόφων, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία. Τα άτομα κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση που εκτίθενται σε αυτό το περιεχόμενο φαίνεται να έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να επιδιώξουν μια εναλλακτική επιλογή από τα άτομα που ανήκουν σε άλλες ηλικιακές ομάδες (Abbasí, 2021). Επιπλέον, από όσα τονίστηκαν στην παρούσα έρευνα διαφαίνεται ότι πέρα από τις άμεσες επιπτώσεις που έχει η προσκόλληση στα ΜΚΔ, όπως η απρόσωπη επικοινωνία και η απομάκρυνση από τον/την σύντροφο, υπάρχουν και πιο έμμεσες αρνητικές συνέπειες όπως η έκθεση σε άλλα προφίλ και η επιδίωξη άλλων ατόμων με ερωτικό ενδιαφέρον.

Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες/ουσες έκαναν λόγο για την απιστία μέσω των ΜΚΔ. Ειδικότερα, όπως τόνισαν οι συνεντευξιζόμενοι το Instagram είναι ένα πλαίσιο το οποίο επιτρέπει την προσέγγιση ατόμων με σταδιακό τρόπο (όπως τα like σε φωτογραφίες και σε stories τα οποία συνήθως φαίνεται να ακολουθεί η αποστολή προσωπικού μηνύματος). Είναι δυνατή, επίσης, η απόκρυψη των συνομιλιών από τον/την σύντροφο, καθώς γίνονται μέσω του προσωπικού λογαριασμού του ατόμου και τα μηνύματα μπορούν ανά πάσα στιγμή να διαγραφούν. Παρόμοια στοιχεία παρουσιάστηκαν και για την πλατφόρμα του Facebook στην έρευνα των Abbasí και Alghamdi (2018) που υποστηρίζει ότι η “εχεμύθεια” που παρέχει το Facebook και η επιλογή του ατόμου να διαχειρίζεται ταυτόχρονα πολλαπλούς λογαριασμούς ευνοεί συμπεριφορές οι οποίες μπορεί να αποβούν καταστρεπτικές για την πραγματική και πρωταρχική σχέση ενός ατόμου.

Επιπλέον, στα πλαίσια των συνεντεύξεων δόθηκε βαρύτητα στα κίνητρα που οδηγούν τους νέους στην απιστία μέσω των ΜΚΔ. Η ευκολία που παρέχουν -όπως άλλωστε προαναφέρθηκε- τόσο στην εύρεση εναλλακτικών συντρόφων όσο και στη συγκάλυψη της απιστίας φαίνεται να αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο. Η επιβεβαίωση που λαμβάνει το άτομο όταν κερδίζει το ενδιαφέρον τρίτων στα πλαίσια των ΜΚΔ και η προσοχή που του δίνεται είναι κατά τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, επίσης, ένα ισχυρό κίνητρο. Μάλιστα, σύμφωνα με τους Alapack, Blichfeldt και Elden (όπ. αναφ. στο Abbasí, 2019) το διαδικτυακό φλερτ προκαλεί πιο έντονες σωματικές και σεξουαλικές αντιδράσεις από το φλερτ που γίνεται σε διαπροσωπικό επίπεδο.

Η έλλειψη φυσικής παρουσίας κάνει τις διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις ασυγκράτητες και τα άτομα είναι σε θέση να μοιραστούν πιο εύκολα τις προσωπικές τους σκέψεις και επιθυμίες. Αυτή η έλλειψη αναστολής στα πλαίσια του διαδικτύου μπορεί να οδηγήσει σε ένα συναισθηματικό δεσμό, ο οποίος αποτελεί το χαρακτηριστικό γνώρισμα της διαδικτυακής απιστίας (Abbasí, 2019). Άλλωστε, όπως επισημάνθηκε και στα πλαίσια των συνεντεύξεων, η διαδικτυακή απιστία με τη χρήση των ΜΚΔ πιθανώς να αποτελεί για κάποιους ένα “παιχνίδι” ή έναν “πειρασμό”, γεγονός που αποδίδει μια δελεαστική χροιά στην πράξη αυτή. Αυτό το στοιχείο σε συνδυασμό με τις συχνές αλλαγές και την αστάθεια που χαρακτηρίζει τις ερωτικές σχέσεις των αναδυόμενων ενηλίκων (Arnett et al., 2014) βοηθούν να γίνει αντιληπτό ότι οι αναδυόμενοι ενήλικες φαίνεται να αποζητούν μια πιο “περιπετειώδη” ερωτική ζωή σε αυτό το διάστημα της ζωής τους. Η διερεύνηση εναλλακτικών επιλογών όμως, ακόμα και αν γίνεται αποκλειστικά σε διαδικτυακά πλαίσια δεν παύει να έχει καταλυτικές συνέπειες για την πραγματική, εκτός διαδικτύου, σχέση.

Συμπερασματικά, η παρούσα έρευνα αναδεικνύει αρχικά ορισμένα πλεονεκτήματα που διαθέτουν τα ΜΚΔ στα πλαίσια των συντροφικών σχέσεων των αναδυόμενων ενηλίκων, καθώς και τρόπους με τους οποίους συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της σχέσης. Ωστόσο, αναδεικνύει περισσότερο τους σοβαρούς κινδύνους που κρύβουν για τα σημερινά ζευγάρια. Συγκεκριμένα, οι αναδυόμενοι ενήλικες που συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη αναγνώρισαν κάποιες θετικές, κάποιες αρνητικές και ορισμένες αντιφατικές διαστάσεις των ΜΚΔ στις σχέσεις, γεγονός που βοηθά να διευκρινιστούν ποια συγκεκριμένα στοιχεία των ΜΚΔ θα ήταν χρήσιμο να αποφευχθούν και ποια στοιχεία θα ήταν χρήσιμο να ενσωματωθούν περισσότερο στην καθημερινότητα των ζευγαριών.

Παραδείγματος χάρη η χρήση των ποικίλων διαδραστικών μέσων επικοινωνίας που παρέχουν τα ΜΚΔ μπορούν να διευκολύνουν σημαντικά την καθημερινότητα ενός ζευγαριού που είναι σε σχέση εξ’ αποστάσεως. Ωστόσο, τα ζευγάρια πρέπει να είναι προσεκτικά όταν αλληλεπιδρούν στα ΜΚΔ μέσω μηνυμάτων και όταν αντιμετωπίζουν ένα σοβαρό θέμα να επιλέγουν μέσα όπως οι βιντεοκλήσεις που δεν επιτρέπουν την δημιουργία παρεξηγήσεων όπως αυτές που προκύπτουν στην επικοινωνία με γραπτό λόγο. Επιπλέον, τα άτομα μπορούν να περιορίσουν την χρήση των ΜΚΔ όταν βρίσκονται με τον/την σύντροφο τους και να εστιάσουν στο να περάσουν μαζί ποιοτικό χρόνο. Τέλος, τα ευρήματα αυτά συμβάλλουν σε μια περαιτέρω κατανόηση του τρόπου με τον οποίο βιώνουν τα νεαρά άτομα την αναδυόμενη ενηλικίωση και τον τομέα των σχέσεων.

Παρόλα αυτά αξίζει να τονιστεί ότι η παρούσα έρευνα έχει και αρκετές πρακτικές εφαρμογές. Με βάση τις απόψεις των ίδιων των αναδυόμενων ενηλίκων για τα μειονεκτήματα που έχουν τα ΜΚΔ σε διάφορους τομείς των συντροφικών σχέσεων θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σημαντικές αλλαγές σε υπάρχουσες εφαρμογές (π.χ στην εφαρμογή του Instagram) ή να δημιουργηθούν νέες που να περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά τα οποία έχουν ως σκοπό να επιτρέπουν στα νεαρά άτομα να απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα των αλληλεπιδράσεων στα ΜΚΔ, αποφεύγοντας ταυτόχρονα τους κινδύνους. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι μια εφαρμογή που να επιτρέπει στον χρήστη να ρυθμίζει ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα όπου θα είναι συνδεδεμένος μέσα στη μέρα και όταν λήγει αυτό να τον αποσυνδέει αυτόματα, προκειμένου να αποφευχθεί η πιθανή προσκόλληση του.

Επιπρόσθετα, θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν προγράμματα ενημέρωσης ήδη από μικρότερες ηλικίες, ακόμα και στα πλαίσια του σχολείου. Τα προγράμματα αυτά προτείνεται να αφορούν γενικότερα την χρήση των ΜΚΔ και το πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων ξεχωριστά αλλά ακόμα περισσότερο τον συνδυασμό τους. Με αυτόν τον τρόπο τα νεαρά άτομα θα είναι σε θέση να γνωρίζουν από την εφηβική ηλικία τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα ΜΚΔ καθώς έρχονται σε επαφή με το πλαίσιο της συντροφικότητας αλλά και τους κινδύνους που μπορούν να αποφύγουν προκειμένου να διατηρούν υγιείς σχέσεις.

Περιορισμοί

Η παρούσα ποιοτική έρευνα έδωσε τη δυνατότητα για την εις βάθος διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι ίδιοι οι αναδυόμενοι ενήλικες αντιλαμβάνονται την ενσωμάτωση των ΜΚΔ στις συντροφικές σχέσεις τους. Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητο να επισημανθεί ότι λόγω του αριθμού του δείγματος υπάρχει ένας περιορισμός στη γενίκευση των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από άτομα ηλικιών που εκτείνονται σε όλο το φάσμα της αναδυόμενης ενηλικίωσης. Ενδέχεται όμως, να υπάρχουν διαφοροποιήσεις στις απόψεις των ατόμων μέσα στο εύρος του φάσματος αυτού. Επίσης, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών ήταν φοιτητές/τριες σε Ελληνικά Πανεπιστήμια, ενώ τα άτομα που εργάζονταν αποκλειστικά ή συνδύαζαν σπουδές με εργασία ήταν λίγα, γεγονός που προτείνει ότι οι απόψεις των ατόμων αυτών δεν έχουν διερευνηθεί εκτενώς.

Μελλοντικές Έρευνες

Θα ήταν ωφέλιμο να πραγματοποιηθούν μελλοντικές έρευνες που να απευθύνονται σε ένα μεγαλύτερο δείγμα αναδυόμενων ενηλίκων και σε μικρότερα ηλικιακά φάσματα εντός της αναπτυξιακής περιόδου της αναδυόμενης ενηλικίωσης. Συγκεκριμένα, ενδέχεται να βρεθούν διαφορές στις απόψεις των ατόμων που ανήκουν στο φάσμα των 18-24 ετών και αυτών που ανήκουν στο φάσμα των 25-29 ετών. Αυτό είναι πιθανό να παρατηρηθεί καθώς μέχρι την ηλικία των 25 πολλά νεαρά άτομα σπουδάζουν και από την ηλικία των 25 και μετά αρχίζουν περισσότερο να γνωρίζουν καινούργια πλαίσια, όπως αυτό της εργασίας και η καθημερινότητα τους διαφοροποιείται. Επιπλέον, χρήσιμη θα ήταν η διεξαγωγή ποιοτικών ή ποσοτικών ερευνών που εξετάζουν περισσότερο τους τρόπους με τους οποίους οι νέοι άνθρωποι μπορούν να χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ στα πλαίσια των συντροφικών τους σχέσεων, αποφεύγοντας τους κινδύνους και αξιοποιώντας τα πολλαπλά οφέλη που τους παρέχουν. Τέλος, μελλοντικά θα μπορούσαν να διερευνηθούν οι πιθανές διαφοροποιήσεις στην οπτική ανδρών και γυναικών ως προς το θέμα της διαδικτυακής απιστίας, της επικοινωνίας και της προβολής σε αυτά.

Βιβλιογραφία

- Abbasi, I. S. (2019). Social media addiction in romantic relationships: Does user's age influence vulnerability to social media infidelity? *Personality and Individual Differences*, 139, 277–280. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.10.038>
- Abbasi, I. 2021. *The Effect of Social Media Addiction on Romantic Relationship Outcomes: Factors Associated with Social Media Addiction*. PhD thesis University of Westminster Social Sciences.
- Abbasi, I. S., & Alghamdi, N. G. (2018). The Pursuit of Romantic Alternatives Online: Social Media Friends as Potential Alternatives. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 44(1), 16–28. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2017.1308450>
- Adhabi, E. A. R., & Anozie, C. B. L. (2017). Literature Review for the Type of Interview in Qualitative Research. *International Journal of Education*, 9(3), 86. <https://doi.org/10.5296/ije.v9i3.11483>
- Arnett, J. J. (2007). Emerging Adulthood: What Is It, and What Is It Good For? *Child Development Perspectives*, 1(2), 68–73. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00016.x>
- Arnett, J. J., Žukauskienė, R., & Sugimura, K. (2014). The new life stage of emerging adulthood at ages 18–29 years: Implications for mental health. *The Lancet Psychiatry*, 1(7), 569–576. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(14\)00080-7](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(14)00080-7)
- Belu, C. F., Lee, B. H., & O'Sullivan, L. F. (2016). It Hurts to Let You Go: Characteristics of Romantic Relationships, Breakups and the Aftermath Among Emerging Adults. *Journal of Relationships Research*, 7, e11. <https://doi.org/10.1017/jrr.2016.11>
- Billedo, C. J., Kerkhof, P., & Finkenauer, C. (2015). The Use of Social Networking Sites for Relationship Maintenance in Long-Distance and Geographically Close Romantic Relationships. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(3), 152–157. <https://doi.org/10.1089/cyber.2014.0469>
- Bouffard, S., Giglio, D., & Zheng, Z. (2022). Social Media and Romantic Relationship: Excessive Social Media Use Leads to Relationship Conflicts, Negative Outcomes, and

Addiction via Mediated Pathways. *Social Science Computer Review*, 40(6), 1523–1541.

<https://doi.org/10.1177/08944393211013566>

Bretscher, M. (2021). *The Role of Sexting in the Development of Romantic*

Relationships. (Master's thesis). “Ανακτήθηκε από: <https://scholarcommons.sc.edu/etd/6219>”

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Clarke, V., & Braun, V. (2013). Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. *The psychologist*, 26(2). “Ανακτήθηκε από: <http://eprints.uwe.ac.uk/21155>”

Burkett, M. (2015). Sex(t) Talk: A Qualitative Analysis of Young Adults’ Negotiations of the Pleasures and Perils of Sexting. *Sexuality & Culture*, 19(4), 835–863.

<https://doi.org/10.1007/s12119-015-9295-0>

Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297–298. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>

Cole, A., Leonard, M. T., & McAuslan, P. (2018). Social Media and Couples: What Are the Important Factors for Understanding Relationship Satisfaction? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 21(9), 582–586. <https://doi.org/10.1089/cyber.2017.0425>

Connolly, J., McIsaac, C., Shulman, S., Wincentak, K., Joly, L., Heifetz, M., & Bravo, V. (2014). Development of Romantic Relationships in Adolescence and Emerging Adulthood: Implications for Community Mental Health. *Canadian Journal of Community Mental Health*, 33(1), 7–19. <https://doi.org/10.7870/cjcmh-2014-002>

Coundouris, S. P., Tyson, C. L., & Henry, J. D. (2021). Social networking site use and relationship quality: A double edged sword. *Computers in Human Behavior*, 123, 106871.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106871>

Delle, F. A., Clayton, R. B., Jordan Jackson, F. F., & Lee, J. (2022). Facebook, Twitter, and Instagram: Simultaneously examining the association between three social networking sites and relationship stress and satisfaction. *Psychology of Popular Media*.

<https://doi.org/10.1037/ppm0000415>

Díez, M., Sánchez-Queija, I., & Parra, Á. (2019). Why are undergraduate emerging adults anxious and avoidant in their romantic relationships? The role of family relationships. *PLOS ONE*, 14(11), e0224159. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0224159>

Drouin, M., Miller, D. A., & Dibble, J. L. (2014). Ignore your partners' current Facebook friends; beware the ones they add! *Computers in Human Behavior*, 35, 483–488. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.02.032>

Farooqi, S. R. (2014). The Construct of Relationship Quality. *Journal of Relationships Research*, 5, e2. <https://doi.org/10.1017/jrr.2014.2>

Gómez-López, M., Viejo, C., & Ortega-Ruiz, R. (2019). Well-Being and Romantic Relationships: A Systematic Review in Adolescence and Emerging Adulthood. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(13), 2415. <https://doi.org/10.3390/ijerph16132415>

Halfon, N., Forrest, C. B., Lerner, R. M., & Faustman, E. M. (Επιμ.). (2018). *Handbook of Life Course Health Development*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-47143-3>

Hertlein, K. M., & Chan, D. (2020). The Rationale Behind Texting, Videoconferencing, and Mobile Phones in Couple Relationships. *Marriage & Family Review*, 56(8), 739–763. <https://doi.org/10.1080/01494929.2020.1737624>

Hughes, S., Champion, A., Brown, K., & Pedersen, C. L. (2021). #Couplegoals: Self-Esteem, Relationship Outcomes, and the Visibility of Romantic Relationships on Social Media. *Sexuality & Culture*, 25(3), 1041–1057. <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09808-3>

Jefferson, G. (2004). Glossary of transcript symbols with an introduction. In G. H. Lerner (Επιμ.), *Pragmatics & Beyond New Series*, Τόμος 125(σ. 13–31). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/pbns.125.02jef>

Kansky, J. (2018). *What's love got to do with it?: Romantic relationships and well-being*. In E. Diener, S. Oishi, & L. Tay (Ed.), *Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers.

LeFebvre, L. E., Allen, M., Rasner, R. D., Garstad, S., Wilms, A., & Parrish, C. (2019). Ghosting in Emerging Adults' Romantic Relationships: The Digital Dissolution Disappearance Strategy. *Imagination, Cognition and Personality*, 39(2), 125–150.
<https://doi.org/10.1177/0276236618820519>

LeFebvre, L., Blackburn, K., & Brody, N. (2015). Navigating romantic relationships on Facebook: Extending the relationship dissolution model to social networking environments. *Journal of Social and Personal Relationships*, 32(1), 78-98.
<https://doi.org/10.1177/0265407514524848>

McAndrew, F. T., & Shah, S. S. (2013). Sex differences in jealousy over Facebook activity. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2603–2606. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.06.030>

Muise, A., Christofides, E., & Desmarais, S. (2014). “Creeping” or just information seeking? Gender differences in partner monitoring in response to jealousy on Facebook: Facebook jealousy and partner monitoring. *Personal Relationships*, 21(1), 35–50.
<https://doi.org/10.1111/per.12014>

Peters, K., & Halcomb, E. (2015). Interviews in qualitative research. *Nurse researcher*, 22(4), 6–7. <https://doi.org/10.7748/nr.22.4.6.s2>

Rahaman, H. M. S. (2015). Romantic Relationship Length and its Perceived Quality: Mediating Role of Facebook-Related Conflict. *Europe's Journal of Psychology*, 11(3), 395–405. <https://doi.org/10.5964/ejop.v11i3.932>

Ranta, M., Dietrich, J., & Salmela-Aro, K. (2014). Career and Romantic Relationship Goals and Concerns During Emerging Adulthood. *Emerging Adulthood*, 2(1), 17–26.
<https://doi.org/10.1177/2167696813515852>

Reifman, A., Arnett, J. J., & Colwell, M. J. (2007). Emerging Adulthood: Theory, Assessment and Application. *Journal of Youth Development*, 2(1), 37–48.
<https://doi.org/10.5195/jyd.2007.359>

Sharabi, L. L. & Hopkins, A. (2021). Picture perfect? Examining associations between relationship quality, attention to alternatives, and couples' activities on Instagram. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(12), 3518–3542.
<https://doi.org/10.1177/0265407521991662>

Shulman, S., & Connolly, J. (2013). The Challenge of Romantic Relationships in Emerging Adulthood: Reconceptualization of the Field. *Emerging Adulthood*, 1(1), 27–39.

<https://doi.org/10.1177/2167696812467330>

Steers, M.-L. N., Øverup, C. S., Brunson, J. A., & Acitelli, L. K. (2016). Love online: How relationship awareness on Facebook relates to relationship quality among college students.

Psychology of Popular Media Culture, 5(3), 203–216. <https://doi.org/10.1037/ppm0000067>

Quiroz, S. I., & Mickelson, K. D. (2021). Are online behaviors damaging our in-person connections? Passive versus active social media use on romantic relationships.

Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace, 15(1).

<https://doi.org/10.5817/CP2021-1-1>

Van Ouytsel, J., Punyanunt-Carter, N. M., Walrave, M., & Ponnet, K. (2020). Sexting within young adults' dating and romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 36, 55–59.

<https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2020.04.007>

Παράρτημα Α

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων και στοιχεία συνεντεύξεων

Συμμετέχοντες/ ουσες	Φύλο	Ηλικία	Εκπαιδευτική/ Επαγγελματική κατάσταση	Διάρκεια Συνέντευξης	Τρόπος Διεξαγωγής Συνέντευξης
Σ1	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	18 λεπτά	Skype
Σ2	Γυναίκα	25	Εργαζόμενη	14 λεπτά	Skype
Σ3	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	13 λεπτά	Δια ζώσης
Σ4	Άνδρας	26	Εργαζόμενος και φοιτητής	12 λεπτά	Δια ζώσης
Σ5	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	12 λεπτά	Skype
Σ6	Άνδρας	20	Φοιτητής	10 λεπτά	Skype
Σ7	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	11 λεπτά	Skype
Σ8	Άνδρας	20	Φοιτητής	9 λεπτά	Skype
Σ9	Άνδρας	21	Φοιτητής	12 λεπτά	Skype
Σ10	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	18 λεπτά	Δια ζώσης

Σ11	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	12 λεπτά	Δια ζώσης
Σ12	Άνδρας	24	Εργαζόμενος	8 λεπτά	Δια ζώσης
Σ13	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	11 λεπτά	Δια ζώσης
Σ14	Άνδρας	23	Φοιτητής	11 λεπτά	Δια ζώσης
Σ15	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	10 λεπτά	Skype
Σ16	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	13 λεπτά	Skype
Σ17	Άνδρας	20	Εργαζόμενος και φοιτητής	10 λεπτά	Δια ζώσης
Σ18	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	14 λεπτά	Δια ζώσης
Σ19	Άνδρας	21	Φοιτητής	20 λεπτά	Skype
Σ20	Γυναίκα	21	Φοιτήτρια	15 λεπτά	Δια ζώσης

Παράρτημα Β

Οδηγός συνέντευξης

1. Δημογραφικά Στοιχεία:

Θα μπορούσατε να μου δώσετε κάποια στοιχεία για την ηλικία σας και την εκπαιδευτική/επαγγελματική σας κατάσταση;

2. Πλαίσιο συντροφικών σχέσεων:

Πώς θα ορίζατε τις συντροφικές σχέσεις; Ποια θεωρείτε ότι είναι τα χαρακτηριστικά τους;

3. Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι, κατά τη γνώμη σας, ενσωματωμένα περισσότερο στην καθημερινότητα των νέων και με ποιο τρόπο;

4. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και συντροφικές σχέσεις

α) Θεωρείτε ότι η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αφορά ή είναι σχετική με τις συντροφικές σχέσεις των νέων ατόμων;

Αν ναι, με ποιο τρόπο;

Αν όχι, γιατί πιστεύετε ότι δεν είναι σχετική;

β) Θεωρείτε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στη δημιουργία μιας συντροφικής σχέσης; Αν ναι, με ποιο τρόπο;

γ) Θεωρείτε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στη διατήρηση μιας συντροφικής σχέσης; Αν ναι, με ποιο τρόπο;

δ) Θεωρείτε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στη λήξη μιας συντροφικής σχέσης; Αν ναι, με ποιο τρόπο;

ε) Ποια είναι κατά την γνώμη σας τα πλεονεκτήματα και ποια τα μειονεκτήματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο πλαίσιο μιας συντροφικής σχέσης;

5. Υπάρχει κάποιος παράγοντας σε σχέση με τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων που δεν αναδείχθηκε ως τώρα στη συζήτηση και είναι για εσάς σημαντικός;

Παράρτημα Γ

Βασικά Σύμβολα Απομαγνητοφώνησης:

[Επικάλυψη της ομιλίας: Η αριστερή αγκύλη χρησιμοποιείται για να δηλώσει την έναρξη της επικάλυψης μεταξύ δύο ή περισσότερων εκφωνημάτων

] Επικάλυψη της ομιλίας: Η δεξιά αγκύλη χρησιμοποιείται για να δηλώσει την ολοκλήρωση της επικάλυψης μεταξύ δύο ή περισσότερων εκφωνημάτων

Λέξη Η υπογράμμιση της λέξης (ή τμήματος της λέξης) χρησιμοποιείται για να δηλώσει ότι η λέξη εκφωνείται με έμφαση

ΛΕΞΗ Η χρήση κεφαλαίων γραμμάτων δηλώνει ότι η λέξη (ή τμήμα της λέξης) εκφωνείται δυνατώτερα από τις υπόλοιπες

(.) Η τελεία εντός των μονών παρενθέσεων δηλώνει παύση μικρής διάρκειας (μικρότερης του μισού του δευτερολέπτου)

(0.0) Ο αριθμός εντός των μονών παρενθέσεων δηλώνει παύση με ακρίβεια δέκατου του δευτερολέπτου

: Οι διπλές τελείες χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν την επιμήκυνση του φθόγγου που συνοδεύουν. Περισσότερες της μίας διπλές τελείες δηλώνουν μεγαλύτερη διάρκεια του φθόγγου

((κείμενο)) Οι διπλές παρενθέσεις περιλαμβάνουν σχόλια για παραγλωσσικά ή μη γλωσσικά στοιχεία (π.χ. κίνηση κεφαλιού, χειρονομίες) της αλληλεπίδρασης ή περιγραφές για γεγονότα που συμβαίνουν ανεξάρτητα από αυτή (π.χ. θόρυβος αυτοκινήτου)

(κείμενο) Το κείμενο εντός των παρενθέσεων δηλώνει ότι τμήμα του λόγου είναι δυσκατάληπτο/υπάρχει αμφιβολία για την ακρίβειά του. Στην περίπτωση που ο λόγος δεν ακούγεται καθόλου, χρησιμοποιείται η λέξη (ακατάληπτο)

